

Abdul Fâdî

**ÎNCIL'DE VE KURAN'DA
MESİH**

THE GOOD WAY • RIKON • SWITZERLAND

İÇİNDEKİLER

I - MÜSLÜMANLIKTA MESİH	5
II - MESİH'İN KURAN'DAKİ ÖZELLİKLERİ	9
III - MESİH'İN KURAN'DAKİ MUCİZELERİ	20
IV - KURAN'DA MESİH'İN OĞULLUĞU KAVRAMI	26
V - MÜSLÜMANLIKTA MESİH'İN TANRILIĞI KAVRAMI	34
VI - MÜSLÜMANLIKTA MESİH'İN İNSANLIĞI KAVRAMI	38
VII - KUTSAL KİTAP'TA MESİH	44
VIII - MESİH'İN TANRILIĞI VE İNSANLIĞI KAVRAMI	55
IX - KUTSAL ÜÇLÜK İNANCI	69
X - İTİRAZLARA YANIT	84

I

MÜSLÜMANLIKTA MESİH

Mesih İsa Kur'an'ın 93 ayetinde geçer. Mesih'in kişiliğini ele alırken İslam düşüncesi bu ayetlere göndermede bulunur. İslâm bilginleri bu ayetleri açıklamak için çoğu kez Hristiyan metinlerine sığınmışlardır. Bu bilginlerin kitaplarını incelediğimizde görürüz ki; onlar İslâmî düşünceye uygun metinleri benimsemişler, fakat ne zaman Kuran'a ters bir metin karşılarına çıksa, İncil'in değiştirildiğini öne sürmüşlerdir.

Bu araştırmada, İslâm düşüncesini, Mesih İnancını sunarken gösterdiği tarihsel değişkenlik içerisinde ortaya koyacağız. Başlarken diyebilirim ki, Kuran metinlerini araştıran bir kişi, Mekkede'ki ilk ayetlerin Mesih İnancılıları'na karşı son derece yumuşak olduğunu, Mesih, elçileri (Havariler) ve ruhbanlar için övücü ifadeler taşıdığı-

nı; fakat ayetlerin Muhammet'in Medine'deki son günlerinde sertleştiğini görür. Öyle ki, bu dönemin ayetleri Mesih İnanlıları'nı karalamakta, Mesih'in Tanrılığını kesinlikle reddetmektedir.

Şüphesiz, sebep yalnızca inançla (akide) ilgilidir. Çünkü Muhammet, Üçlük inancını İslâm'ın bildirdiği ve inancının temeli yaptığı Tevhit inancına ters buldu. Bu konuda herhangi bir ihtimale yer vermemek için, Üçlük inancını eleştirip Mesih İnanlıları'nı Allah'a ortak koşmak ve dinlerinde aşırı gitmekle suçlayan birkaç Kuran ayeti bildirildi.

Kuran ayetleri, belki de o zamanlar, Arap yarımadasında yaygın olan bazı sapık Mesih imanlılarının üçlük inancını suçluyordu. Çünkü onların üçlük inancı *"Allah, eşi Meryem ve oğlu İsa"* biçimindeydi. Hiçbir Mesih İmanlısı böyle bir şeye inanmamakla birlikte ve Mesih İnanlıları'nın sürekli açıklamalarına rağmen Müslümanlar bunu vazgeçemedikleri bir problem haline getirdiler.

Bir başka kronik sorunun sebebi de şu Kuran ayetidir: *"Meryem oğlu İsa da şöyle demişti, ey İsrail oğulları, ben size Allah'ın peygamberiyim. Benden önceki Tevrat'ı doğrulayıcı, benden*

sonra gelecek adı Ahmed olan bir peygamberi de doğrulayıcı olarak geldim. Ama O kendilerine açık deliller getirdiğinde, bu düpedüz büyüdür, dediler” (Saff: 6).

Taberî'nin naklettiği bir hadiste şunları okuyoruz: *“Allah elçisini şöyle derken duydum: Ben Allah katında nebilerin sonuncusu Hatemu'l-Enbiyâ olarak yazıldım. Adem çamuruna daha yeni atılmıştı. Size ta baştan itibaren bildireyim. İlki babam İbrahim'in çağrısı, İsa'nın beni müjdelemesi ve annemin gördüğü rüyadır. Annem beni doğurduğunda diğer peygamberlerin anneleri ondan çıkan ve Şam saraylarını dahi aydınlatan bir ışık gördüler.”*

Müslümanlar bu metinlere harfi harfine inanırlar. İncil, Muhammet'in peygamberliğine veya O'nun Mesih tarafından müjdelendiğine dair herhangi bir işareti içermeyince de İncil'in değiştirildiği hükmüne vardılar.

Üçüncü sorun, İsa'nın acıları ve çarmıha gerilmesiyle ilgili İncil'de bildirilen haberlere, Mesih İnanlıları'nın dinlerinin temel bir gerçeği olarak inanmalarından kaynaklanmaktadır. Oysa Kuran çarmıha gerilmeyi kabul etmez: **“Biz, Allah'ın**

peygamberi Meryem oğlu İsa'yı öldürdük demeleri sebebiyle onları (Yahudileri) lanetledik. Halbuki O'nu öldürmediler, çarmıha germediler de. Fakat kendilerine öyle gösterildi. O'nun hakkında anlaşmazlığa düşenler şüphe içindedirler. Onların buna dair hiçbir bilgileri yoktur. Ancak bir zanna uymaktadırlar. O'nu gerçekte öldürmemişlerdir” (Nisa 157).

Dördüncü problemin sebebi ise, Mesih İnanlıları'nın, Mesih'e, Allah'ın özünden gelmesinden dolayı Allah'ın Oğlu olarak inanmalarıdır. Kuran bir dizi ayetle bu inancı eleştirmiştir. Bu ayetleri kitapçığımızda, yeri geldikçe, bilginlerin açıklama ve yorumları ile nakledeceğiz.

II

MESİH'İN KURAN'DAKİ ÖZELLİKLERİ

Kuran, Mesih'e, O'nu insanüstü bir düzeye çıkaran sıfatlar vermektedir. Bu özellikler O'nun yaşamı, öğretisi ve kişiliğinden kaynaklanır. Biz, bu özellikler ile Kuran'ın diğer elçi ve peygamberler için söz ettiği özellikleri karşılaştırdığımız zaman, İsa'ya vermiş olduğu sıfatları hiçbir peygambere; hatta Muhammet'e dahi vermediğini görürüz.

A - Olağanüstü Hamilelik

“Namusunu koruyan İmran kızı Meryem'i de (Allah örnek olarak verdi). Biz bundan dolayı ona ruhumuzu üfürdük. O, Rab'binin kelimelelerini ve kitaplarını doğruladı. O, Rab'bine itaat edenlerdendi” (Tahrim 12).

Fahru'r-Râzî diyor ki: Ayette geçen *“Ona ruhumuzu üfürdük”* ifadesinde İsa'dan bahsedilmek-

tedir. Çünkü İsa, Meryem'in karnındaydı. Üfüren kimdir? Bu konuda anlaşmazlığa düştüler. Bazıları üfürmenin “*Ona ruhumuzdan üfürdük*” ifadesi nedeniyle Allah tarafından olduğunu söylediler. Görünen anlamda da üfüren Yüce Allah'tır. Diğerleri ise üfürenin Cebrail olduğunu ileri sürdüler.

Düştükleri Bir Başka Anlaşmazlık Üfürmenin Niteliğidir:

- a) Vehb'e göre Cebrail Meryem'in yakasına (bir rivayette kalbine) üfürdü ki sonunda rahmine ulaştı.
- b) Arkasına üfürdü ve buradan rahmine ulaştı.
- c) Suddi'ye göre, Cebrail Meryem'in üstündeki gömleğin kolunu tutup üfledi. Üfürük göğsüne ulaştı ve hamile kaldı. Arkasından kız kardeşi olan Zekeriya'nın karısı gelip yanında kaldı. Bir süre sonra onun hamile olduğunu anladı. Meryem durumunu anlattı. Zekeriya'nın karısı, “*Karnımdakinin senin karnındakine secde ettiğini görüyorum*” dedi. İşte bu söz şu ayeti doğrular: “*Allah'tan bir kelime ile doğrulanmış olarak...*”

d) Üfürme ağzına yapılmıştır. Buradan göğsüne ulaştı ve hamile kaldı.

İbnu Abbas'tan gelen bir rivayet de şöyledir: *“Cebrail gömleğin göğüs tarafına üfleyip parmağı ile itti. Gömlekteki her tür yarık ve deliğe ‘Ferc’ (Cinsel organ), namus denilir. Ayette gelen ‘korudu’ anlamındaki ‘Ahsanat’ fiilinin, namusunda son derece titiz olmak anlamına geldiği söylenmiştir. ‘Muhsana’ kelimesi de dilde, iffetli, namuslu kadın demektir. ‘Ona ruhumuzdan üfürdük’ ayetini, elbisesine üfürdük, Ona bedende yaşam meydana getiren bir şey yarattık, diye tefsir edenler de vardır. Mukatil, ‘Rab’binden gelen kelimeleri doğruladı’ ayetinde geçen kelimelerle anlatılmak istenen İsa’dır, diyor. Hasan’ın, bu ayeti ‘Rab’binin kelimesi’ biçiminde tekil okuması da bunu gösterir. İsa, Kuran’ın birçok yerinde ‘Allah’ın kelimesi’ olarak vasıflanmıştır.”*

B - Olağanüstü Doğum

Kuran, Rab’bin meleği ile Meryem arasında geçen şöyle bir konuşmayı bildirir: *“Meryem ona dedi ki; ‘Ben senden, esirgeyici Allah’a sığıyorum. Eğer sen kötülükten çekinen biriysen çekil yolundan!’ (Ruh ona) ‘Ben yalnızca sana pak*

bir oğlan vermek için Rab'binin elçisiyim' dedi. O, 'benim nasıl oğlum olacakmış' dedi, 'bana hiçbir insan dokunmadı, iffetsiz de değilim.' Ruh, 'evet öyledir' dedi, 'ama Rab'bin buyurdu ki, o bana göre çok kolay. Çünkü, biz onu insanlara bir ayet ve bizden bir rahmet kılacağız. Zaten iş tamamlanmıştır'" (Meryem 18-21).

Beydâvî, İsa'nın mucize doğumu için, "O, tüm âlemlerde ve elçiler arasında yalnızca İsa'ya has bir ayrıcalıktır. Zira O, ölümlü rahimlere bürünmeden doğdu" der.

Fahru'r-Râzî ise bu ayeti açıklarken şunları söyler: '(1) 'Sana pak bir oğlan vermek için' sözü hakkında: Pak (zekî) üç anlama gelir, a) Günahlardan arı, b) Kendi kendini arıtan bitki, c) Temizlik. (2) 'O'nu insanlara bir ayet ve rahmet kılacağız.' sözü hakkında: Yani O'nun yaratılışını insanlar için bir delil kılacağız. Zira O, erkeksiz doğdu demektir. 'Rahmet kılacağız' sözü de şu anlamdadır: O, doğruluğunun delilleri apaçık, sözünün kabul edilmesi daha kolay olsun diye bu ayetleri açıklamak suretiyle kullarımıza merhamette bulunacaktır."

Taberî, “*Pak bir oğlan*” sözünü şöyle tefsir eder: Pak oğlan, günahlardan arı oğlan demektir.

C - Kutlanmış Olması

Meryem Suresi’nde Mesih’in ağzından şu sözleri okuyoruz: “*Allah, nerede olursam olayım, beni mübarek kıldı.*”

Taberî, “*Beni mübarek kıldı*” ayetini, beni hayrı öğreten birisi kıldı, biçiminde yorumlar. Süleyman b. Cebbar’dan nakledildiğine göre bilginler “*Allah, nerede olursam olayım, beni mübarek kıldı*” sözünün anlamı üzerinde birleşmişlerdir.

D - Kutsal Ruh’la Desteklenmesi

“...Meryem oğlu İsa’ya açık deliller verdik. O’nu Kutsal Ruh’la destekledik...” (Bakara 253).

İbnu Abbas, “*Kutsal Ruh¹, İsa’nın ölüleri dirilttiği isimdir*” der.

Ebu Müslim diyor ki: “*İsa’ya destek olarak verilen Kutsal Ruh, Allah’ın O’na üfürdüğü temiz ruh olabilir. Allah onunla İsa’yı erkek ve kadınının birleşmesi sonucu yarattığı diğer yaratıklarından*

¹ Kuran’ın ifadesiyle: ‘Kutsallığın ruhu’ (Ruhu’l-Quds).

ayırmıştır.” Nisa Suresi 171. ayette şunları okuyoruz: “...Meryem oğlu İsa Mesih, Allah’ın elçisi, Meryem’e bıraktığı kelimesi ve O’ndan bir ruhtur. (O halde) Allah ve elçisine inanın...”

Bu ayetlere göre Allah, İsa’ya ruhunu vermiştir. Bu ruh O’nu destekler. Bununla birlikte İslâm bilginleri İsa’nın desteklendiği bu ruh hakkında anlaşmazlığa düşmüşlerdir.

İbnu Enes, “o”, der, “Mesih’e üflenen ruhtur. Allah onu, yüceltmek amacıyla yalnız İsa’ya vermiştir. Kutsal (el-Kuddus) Allah’tır. ‘O’na ruhumuzdan üfledik’ sözü de bunu gösterir.”

Suddî ve Ka’b, “Kutsal Ruh Cebrail’dir. İsa’nın Cebrail ile desteklenmesi ise, Cebrail’in İsa’ya, O göğe kaldırılincaya dek kendisine yardımda bulunup, nereye giderse gitsin O’na yoldaşlık edecek bir yakını olmasıdır” derler.

Cubeyr, “Kutsal Ruh, Allah’ın en yüce ismidir. İsa ölüleri O’nunla diriltirdi” der.

Kâşânî diyor ki: “Allah İsa’nın vücudunu bütün doğal pisliklerden arındırmıştır. O, ideal, ruhanî bir bedene yerleşmiş bir ruhtur. Bunun nedeni özünün temizliği, hem kendisinin, hem de annesi-

nin paklığıdır. Allah O'nu Kutsal Kutsal Ruh ile destekleyerek, doğal hallerden ve düşük sıfatlardan arındırmıştır.”

İbnu Atâ, *“En güzel bitkinin meyvesi bile Allah'ın Ruhu İsa Mesih gibi olamaz”* der.

İbnu Abbas, *“O, Allah'ın kendisine üfürdüğü ruh, Kutsal ise Allah'tır. O halde İsa, Allah'ın Ruhu'dur”* der.

E - Öldüğünde Yükseltilmesi

“Ey İsa, seni öldürecek, kendime yükseltip kaldıracak ve küfredenlerin arasından tertemiz çıkaracak olan... benim” (Al-i İmran 55).

Fahru'r-Râzî diyor ki: “Bu ayetin tefsirinde birkaç nokta vardır:

a) ‘Kaldırmaktan’ amaç Allah'ın O'nu kendi yüceliğine çıkarmasıdır. Bunu, O'nu yüceltmek için yaptı. ‘Rab'bime gidiyorum’ demek de bunun gibidir.

b) ‘Seni kaldıracak olan... benim’ ayeti şu anlamda da anlaşılabilir: Ben seni, kimsenin hakkında hükmedemeyeceği bir yere çıkaracağım. Zira yeryüzünde insanlar değişik ege-

menliklere sahip olabilirler ama göklerdeki tek egemen Allah'tır.

F - Yaşamında Olduğu Gibi Elçiliğinde de Kusursuz Olması

Bazıları peygamberlikteki kusursuzluğun yaşam kusursuzluğunu da beraberinde getireceğini sanırlar. Oysa Kuran ayetleri bu sanıyı yıkmaktadır. Zira birçok surede peygamber yaşamlarının, peygamberliklerinden önce ve sonra kınandığını, ayıplandığını görüyoruz. Ancak, Kuran'da Mesih'in yaşantısı, tıpkı peygamberliği gibi kusursuzdur, Meryem'e, "*sana pak bir oğlan vermek için*" derken Melek buna tanıklık etmişti. Beydâvi pak kelimesini tefsir ederken İsa'nın büyüdüğü yüceldiğini söylüyor.

G - Yalnız O'nun Peygamberliğinin Açık Deliller İle Desteklenmesi

Kutsal Ruh ile desteklenmiş olması nedeniyle nasıl peygamberliği diğerlerinden ayrıldıysa, İsa, aynı şekilde başka kimsede bulunmamış olan açık delilleri bir araya toplamakla da diğerlerinden ayrılır. Bakara Suresi'nde İsa'ya "*beyyineler*" verildiğini okuyoruz. "*Açık delil*" olarak izah edilen

bu kelime burada, garip, şaşılacak şeyler anlamına gelir.

Beydâvi diyor ki: “Allah yalnızca O’nu tayin etti. Mucizeleri, diğer peygamberlerden üstün tutulmasına sebep oldu. Bunlar, başka kimsenin bir araya getiremediği deliller ve büyük mucizelerdir.”

H - Gaybı Bilmesi

‘Meryem oğlu İsa örnek verilince kavmin hemen içten gülerler... O saatin (kıyamet günü) ilmidir’ (Zuhruf 57,61).

Celaleyn tefsirinde “saatin ilmi” sözü şöyle tefsir edilir: “İsa kıyametin ilmidir. O’nun ne zaman kopacağını O bilir.” Vahyi, herkes tarafından kabul edildiği üzere, yalnızca Allah’ın bildiğini hatırlamıza getirirsek, Kuran’ın bir tek Mesih’e tanıdığı bu seçkinliği daha iyi anlarız.

Şefaati Olması:

Zümer Suresi’nin 44. ayeti şefaatin yalnızca Allah’a verildiğini bildiriyor: “**Şefaatin hepsi Allah’ındır.**” Bununla birlikte Kuran ayetlerinden birisine göre şefaati da, Mesih’in ayrıcalıklarından

birisidir. **“Melekler şöyle demişlerdi: ‘Ey Mer-yem! Allah sana, kendinden bir sözü, adı Mer-yem oğlu İsa olan Mesih’i, dünya ve ahirette şe-refli ve Allah’a yakın kılınanlardan olarak müj-deler’”** (Âli İmran 45).

Celaleyn tefsirinde, İsa'nın, hem bu dünyada ön-cü, hem de ahirette şeref ve şefaath sahibi olduğu vurgulanır.

Taberi tefsirinde şu rivayeti okuyoruz: **“Dünyada şerefli”** olması Allah katında yüksek mevki sahi-bi olduğunu gösterir. **“Allah katında yakınlar-dan”** olması ise, Allah'ın kıyamet günü yanında tuttuklarından biri olması anlamına gelir.

Fahru'd-din Râzi diyor ki: **“Dünyada şerefli ol-ması, duasının kabul edilmesi, ölüleri diriltmesi, görmezlerin gözlerini açıp cüzamlıyı iyileştir-mesinden ötürüdür. Ahirette şerefli olması ise Allah'ın O'nu ümmetine şefaathçi kılmasından dolaydır.”**

“Yakınlardan olması” sözüne gelince burada birkaç nokta var.

- a) Allah bu sıfatı melekler için büyük bir övgü ve saygı kaynağı kılmıştı. Allah Mesih'i

de bu yüksek mertebeye sokmuştur.

b) Bu niteleme adeta O'nun göğsüne kaldırılacağına, meleklerin kendisine eşlik edeceğine dikkatleri çekmek için yapılmıştır.

c) Ahirette her önder için “*yakın kılınmış*” sıfatı kullanılmamıştır. Çünkü cennettekiler derece derecedirler.

III

MESİH'İN KURAN'DAKİ MUCİZELERİ

A - Yaratma (Halk)

“Allah, 'ey Meryem oğlu İsa sana ve anana olan nimetimi hatırla' demişti... 'Sana Kitap'ı, hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i öğretmiştim. Sen iznimle, çamurdan kuş gibi bir şey yapmış, ona üflemiş-tin de iznimle kuş olmuştu...” (Mâide 110).

İbnu'l Arabi bu ayetin tefsirinde şöyle der: “Allah ‘Ruh’ olma özelliğini yalnızca İsa’ya verdi. O’nun çamurdan kuş yarattığını bildirirken ‘üfleme’yi de buna ekledi. ‘Üflemek’ lafzını hayat verme anlamında kendisi hariç, İsa’dan başka kimse kullanmadı.”

B - Doğar Doğmaz Konuşmak

Meryem İsa'yı doğurduğunda kavmi Meryem'i suçlamaya başladılar. Çünkü, O'nu zina yoluyla dünyaya getirdiğini sanıyorlardı.

“Meryem çocuğu gösterdi. 'Biz beşikteki çocukla nasıl konuşabiliriz?' dediler. Çocuk: 'Ben şüphesiz Allah'ın kuluyum. Bana Kitap verdi ve beni peygamber kıldı...' dedi” (Meryem 29-30).

Güvenilir bilginler diyorlar ki, Meryem'in kavmi onu suçlamak ve kınamakta ileri gidince Meryem susarak çocuğu gösterdi. Sanki onlara, o size cevap verir, demek istiyordu.

Suddî, “Meryem” diyor, “İsa'yı gösterince onlar daha da kızdılar, 'bu, bizimle etmekte olduğu alay, zinasından beter', dediler.” Bir başka rivayet de şöyle: “Meryem İsa'yı emziriyordu. Bunları duyduğu zaman İsa annesini bırakıp yüzünü onlara doğrulttu. Sol yanına dayanıp işaret parmağı ile işaret ederek kendileriyle konuştu.” Râzi'nin naklettiği bir rivayette ise, Zekeriya, Yahudiler Meryem'le münakaşa ederlerken O'nun yanına gelir ve İsa'ya “eğer sana emredildiyse, konuş” der. İsa, “Ben, Allah'ın kuluyum, bana hikmet verdi. Beni nebi kıldı” der.

C - Ölüleri Diriltmesi, Körün Gözünü Açıp Cüzamlıyı Paklaması

Kuran, Mesih'in ağzından şöyle diyor: **“...Anadan doğma körleri, cüzamlıları iyileştireceğim. Allah'ın izni ile ölüleri dirilteceğim...”** (Âli İmran 49).

Bilindiği gibi körlük ve cüzam, insanlığın tedavisinde çaresiz kaldıkları iki illettir. Musennâ, İbnu İshak, Hafs b. Ömer ve İkrime kanalıyla bildiriyor: *“Yüce Allah, İsa'nın bu sözleri İsrail oğullarına söylediğini, bunun nedeninin ise anılan mucizelerle onlara peygamberliğini ispatlamak istemesi olduğunu bildiriyor. Şöyle ki, körlük ve cüzamın tedavisi yoktur... O nedenle bu tür hastaların iyileştirilmesi O'nun peygamberliğinin doğruluğunu gösteren delillerden biri olmuştur.”*

“...Ölüleri dirilteceğim” ifadesi için Vehb b. Munabbih anlatıyor: *“İsa, çocuklarla oynarken çocuklardan biri diğerinin üstüne atılıp tekmeledi ve onu öldürdü. Sonra da onu kanlar içerisinde İsa'nın önüne attı. Bunun üzerine İsa'yı çocuğu öldürmekle suçladılar, 'işte katil' dediler. İsa, hakim sorusuna cevap olarak, 'Onu öldüreni bilmiyorum; üstelik arkadaşı da değilim' dedi.*

İsa'ya saldırmak istediler ama O, 'çocuğu bana getirin' dedi. 'Ne yapacaksın?' dediler. 'Ona kendisini kimin öldürdüğünü soracağım' dedi. 'O ölü iken seninle nasıl konuşabilir?' dediler. Çocuğu yanına getirdiler. İsa dua etmeye koyuldu ve Allah onu diriltti."

Yine Vehb b. Munebbih, "Bazen İsa'nın önünde toplanan hastaların sayısı elli bini bulurdu. Gücü yeten yanına ulaşır, gücü yetmeyene ise tedavi etmek için bizzat İsa'nın kendisi giderdi. Onları yalnızca dua ile iyileştirirdi" demektedir.

El-Kelbi bildiriyor: "İsa, O'na selam olsun, ölüleri 'Ey diri olan Allah', ey her şeye gücü yeten' diyerek diriltirdi. Arkadaşı Azer'i [Lazar'ı kastediyor] diriltti. Nuh oğlu Sam'ı kabrinden dışarı çağırды, çıktı. Bir oğlan ölmüştü. Yaşlı bir kadının çocuğuydu, Allah'a dua etti ve oğlan yatağından indi, ailesine döndü. Daha sonra bu oğlanın çocuğu oldu."

D - Gaybı (Görünmez âlemi/geleceği) Bilmesi

"Evlerinizde ne yiyor, ne biriktiriyorsanız size haber veririm " (Âli İmran 49).

Bilginler burada iki husus var diyorlar.

a) Mesih, ta baştan itibaren gaybe ilişkin haberler vermiştir. Suddî rivayet ediyor: “İsa çocuklarla oynar, sonra onlara analarının babalarının yaptıklarını haber verirdi. Mesela, bir çocuğa, annen sana şunu yasakladı, der. Çocuk da ailesine gidip o şeyi alıncaya kadar ağlardı. Sonra, bu ana babalar çocuklarına, ‘o sihirbazla oynamayın’ dediler. İsa onları çağırmaya gitti. Aileleri, ‘evde yoklar’ dediler. İsa, ‘o halde bu evde kim var?’ dedi. ‘Domuzlar’ dediler. İsa, ‘öyle olsunlar’ dedi. Birden domuza dönüştüler.”

b) Gaybten bu şekilde haber vermek mucizedir. Haber çıkardıklarını iddia eden müneccimler bunu ancak kendilerinden bilgi isteyenlere bazı sorular sormak yoluyla yapabilirler. Bu tür sorulardan yardım almaksızın gaybten haber vermek ise ancak vahiy yolu ile mümkündür.

E - Gökten Sofra İndirmesi

“Havariler, ‘Ey Meryem oğlu İsa! Rab’bin bize gökten sofrayı indirebilir mi?’ demişlerdi. O, ‘inanıyorsanız Allah’tan sakının’ cevabını vermişti. Onlar, ‘Diliyoruz ki ondan yiyelim, kalplerimiz yatışsın, senin bize gerçekten doğru söylediğini bilelim ve buna tanık olalım’ dediler.

Meryem oğlu İsa, ‘Allah’ım! Rab’bimiz! Bize ve bizden sonra geleceklere bayram ve Sen’den bir delil olarak gökten bir sofrayı indir, bizi rızıklandır, Sen rızık verenlerin en hayırlısısın dedi”
(Maide 112-114).

Bilginler sofranın iniş biçimi, niteliği ve üzerinde bulunan şeyler hakkında anlaşmazlığa düşmüşlerdir. Katade’nin Yâsir b. Ammar ve Muhammet’ten rivayet ettiği habere göre, sofrayı indirildiğinde üzerinde ekmek ve et vardı. Çünkü onlar İsa’dan yemek için tükenmeyecek bir yemek istediler. İsa onlara, “*bunu yapacağım. Saklayıp hainlik yapmadığınız takdirde o, sürekli yanınızda kalacaktır. Aksi halde acı çekersiniz*” dedi. Daha o gün geçmeden hainlik yapıp yiyecekleri sakladılar. Bunun üzerine sofrayı kaldırıldı, onlar da domuzlara, maymunlara dönüştüler. İbnu Abbas, “İsa” diyor, “İsrail oğullarına, otuz gün oruç tutun” dedi. Onlar da, “Ey İsa, oruç tuttuk acıktık. Bize gökten bir sofrayı indirmesi için Allah’a dua et” dediler. Bunun üzerine İsa çuhalar giyip küle oturdu ve Allah’a dua etti. Melekler, üzerinde yedi ekmek ve yedi balık bulunan bir sofrayı getirip önlerine koydular. Herkes ondan yedi.

IV

KURAN'DA MESİH'İN OĞULLUĞU KAVRMI

Kuran, Mesih'in Tanrı'nın Oğlu olduğunu kesinlikle reddeder. Kuran'a beş nedenden ötürü, Mesih'in Tanrı'nın Oğlu olamayacağını söyler:

A – “Bu Tanrı’yı İnkârdır!”

“Allah çocuk edinmemiştir. O bu tür şeylerden uzaktır. O bir şeyi dileyince ‘ol’ der ve hemen olur” (Meryem 35).

“Esirgeyici Allah, bir çocuk edindi, dediler. Ant olsun ki, siz çirkin bir şey söylediniz. Esirgeyici Allah’a çocuk yakıştırmalarından dolayı neredeyse gökler parçalanacak, yer yarılacak, dağlar göçecekti...” (Meryem 88-92).

Râzi'nin Tefsiru'l-Kebir'inde şunlar yazılıdır: "Bil ki yüce Allah putçulardan sonra kendisine oğul yakıştıranlara cevap verdi. Yahudiler, 'Uzeyr Allah'ın oğludur', Hristiyanlar, 'Mesih Allah'ın Oğlu'dur', dediler. Araplar da, melekler Allah'ın kızlarıdır, dediler. Hepsi bu ayete dahildir. Allah Yüce öfkesini göklerin parçalanması, yerin yarılması, dağların çökmesi ile dile getirdi."

B - "Bu Bir Yaratığın Parçasını Yaratıcı'ya Katmaktır!"

"Allah'a kullarından bir parça verdiler. İnsan çok inkârcıdır. Yoksa o, yarattıkları arasından kızları kendisine alıp oğlanları size mi verdi?"
(Zuhruf 15-16).

Burada bir soru ortaya çıkıyor. Yaratılmışın bir parçasını yaratıcıya ekleyebilmeleri için yaratılan ve Yaratıcı arasında nasıl bir ilişki olabilir? Bu, hem akla, hem de doğaya terstir. Ayrıca, "gökte ve yerde ne varsa hepsi O'na boyun eğer" ayetinden hareketle, kulun Rab olamayacağını, "Allah göklerin ve yerin yaratıcısıdır" ayetinden de yaratılmışın Yaratıcı olamayacağını söylediler.

Biz Mesih İnanlıları da Allah'a yaratılmışlardan

bir parça eklenemez diyoruz; ancak yukarıda anlatılanlar, inancımızda mevcut Allah ve Oğul arasındaki ilişkiye uymamaktadır. Çünkü Oğul Baba ile birlikte tek öze sahiptir. “*Kuran’ın kendisi de Mesih’i Allah’ın Kelimesi ve Ruh’u olarak niteler.*” O halde Allah’a yaratıklarından bir parça eklenmesi meselesi Mesih için söz konusu değildir.

C - “Oğul Ancak Erkek ve Kadının Birleşmesi Sonucu Doğar”

Sorun burada, İslâm’ın “*oğulluk*” kavramında yatmaktadır. “*...O’nun nasıl çocuğu olabilir? O’nun bir eşi de yoktur*” (En’âm 101). Beydâvi bu ayeti yorumlarken şöyle diyor: “*Çocuk denince makul olan, cinsel ilişkide bulunan kadın ve erkekten dünyaya gelen çocuktur.*”

İşte, çocuğun Allah’a dönüşmesi konusunda İslâm’ın görüşü! Allah’ın eşi yoktur, olamaz da. O halde Allah, Mesih’in babası olamaz. Kuran düşüncesinde cinsel oğulluktan başka oğulluk yoktur.

Taberi’nin Câmiu’l-Beyân isimli tefsirinde anlatılanlar da bu görüşümüzü doğrular: “*Ebu Zeyd,*

İbn Vehb'den bildiriyor: Allah'ın eşi olamaz ki çocuğu olsun. Çünkü her şeyi yaratan Allah'tır. Her şeyi O yaratınca çocuğu nereden olur?"

Güvenilir araştırmacılar bu ayetin kiliseye sızmış, putçu kökenli bazı sapık inançlılar hakkında inmiş olmasının güçlü bir ihtimal olduğunu söylerler. Bu kişiler Kilise'ye Meryem'in Tanrı (ilaha) olduğu yolunda sapık bir inanç sokma girişiminde bulunmuşlardı. Belki de onlar Meryem'i daha önce taptıkları Venüs'ün yerine koymak amacındaydılar. Büyük bilgin Makrizi *El-Kavlu'l-İbrizi* isimli eserinde onlara işaret eder. İbnu Hazm da *El-Fasl fi'l-Milel ve'l-Ehvâ ve'n-Nihal* adlı kitabında bu gruptan söz eder. Sapık inançlarına göre Allah'ın eş edinmesi ve bu yoldan çocuk sahibi olması gerektiğinden Kuran'ın onları eleştireceği bellidir. Fakat bu düşünce Mesih İnanıcı'ndan tamamen uzaktır. Buna inanan bir tek Mesih İmanlısı bile yoktur. Çünkü böyle bir inanış, her türlü bedensel özellikten uzak Kutsal Tanrı'nın yüceliğine yöneltilmiş bir hakarettir.

Gerçekten de Mesih İnanlıları'nın İncil temeli üzerine kurulu inançlarını araştıran kişi görecektir ki, onlar Mesih'in, cinsel anlamda, Tanrı'nın Oğlu olduğuna kesinlikle inanmazlar. “O, Tanrısal

varlıkta Allah'tan kaynaklanmış, Meryem'de de Kutsal Ruh aracılığı ile gebe bırakılmış olan Allah'ın Oğlu'dur."

Elçi Pavlus bu gerçeğe değinmiştir: "İsa Mesih'in kulu, Tanrı'nın müjdesini yaymak için seçilip elçi olmaya çağırılan ben Pavlus'tan selam! Tanrı, öz Oğlu Rabbimiz İsa Mesih ile ilgili olan bu müjdeyi peygamberleri aracılığıyla Kutsal Yazılar'da önceden vaat etti. Bedence Davut'un soyundan doğan Rab'bimiz İsa Mesih'in kendi Kutsal Ruh'u sayesinde ölümden dirilişi ile Tanrı'nın Oğlu olduğu kudretle ilân edildi" (Romalılar 1:1-4).

D - Yemek Yerdi

"Meryem Oğlu Mesih ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelmiş geçmiştir. Anası çok doğru bir kadındı. İkisi de yemek yerlerdi. Bak, biz ayetleri onlara nasıl apaçık bildiriyoruz. Sonra da bak, onlar nasıl sapıtıyorlar" (Mâide 75).

İslâm düşüncesine göre Mesih'in Allah olmasının imkânsızlığı, O'nun "*insanlığında*" açıktır: "*Yemek yiyen, nasıl Allah olabilir?*"

Râzi bu ayetin tefsirinde şöyle diyor:

a) Anası olan, sonradan olmadır. (Yani öncesizliği yoktur.) Bu durumda her varlık da Allah değil, mahlûktur.

b) İki de (Meryem ve İsa) muhtaçtı. Her ikisinin de şiddetli bir yemek ihtiyaçları vardı. Halbuki, Allah'ın böyle şeylere ihtiyacı yoktur. O halde Mesih nasıl Allah olabilir?

c) “*Yemek yerlerdi*” cümlesinde anlatılmak istenen dışkıda bulunmadır. Çünkü yemek yiyenin dışkıda bulunması kaçınılmazdır.

E - Yarattılmış, Fayda ya da Zarar Vermekten Âcizdir

“De ki Allah’ı bırakıp size ne bir zarar ne de fayda vermeye gücü yeten şeylere mi tapıyorsunuz? Allah hem işitir, hem de bilir” (Mâide 76).

Kuran tefsircileri bu ayeti, Mesih İnanlıları'nın sözlerindeki yanlışlığın bir göstergesi olarak kabul ederler. Onun birçok konuda kanıt olabileceğini söylerler:

"Yahudiler İsa'ya düşmanlıkta bulunur, O'na kötülük yapmak isterlerdi, İsa'nın onlara zarar

vermeye gücü yetmedi. Kendisini seven yardımcı ve arkadaşlarına dünyalık bir fayda da veremedi. O halde zarar ve fayda vermekten âciz birinin Allah olması nasıl makul sayılabilir?"

Beydavî bu ayetin tefsirinde "*Ayrıca İsa, bu ayrıcalığa Allah'ın vermesiyle sahip olsa bile kendiliğinden sahip değildir*" diyor.

Biz diyoruz ki, eğer İsa yalnızca Kuran'ın İsa'sı, yani kul, beşeri İsa olsaydı, O'nun kendiliğinden fayda ya da zarar verme gücüne sahip olamayacağını kabul ederdik; ama İsa, Yeşaya peygamberin de dediği gibi güçlü bir Allah'tır. O'na şükre ediyoruz; çünkü öğretisi maddî bir zarar veya fayda amacını gütmüyordu. O bir kurtuluş öğretisi idi. Kuran da O'nun "*âlemlere rahmet*" olarak geldiğini söyler. Beydavi ayrıca şunları da belirtiyor:

"Hristiyan mezhebine göre Yahudiler Mesih'i çarmıha germişler, göğsünü parçalamışlar, susayıp kendilerinden su isteyince de burnundan içeri sirke dökmüşler. Bu derece zayıf birisinin Allah olmasını nasıl akıl alır?"

"Alemin Allahı'nın kimseye muhtaç olmaması gerekir. İsa böyle olsaydı, Yüce Allah'a ibadet et-

memesi gerekirdi. Çünkü, Allah hiçbir şeye ibadet etmez. Allah'a ibadet eden yalnızca kuldur. Sağlam haberlerden, O'nun sürekli Tanrı'ya ibadet ve itaat ettiği biliniyor. Bunun nedeni fayda ya da zarar vermekten âciz oluşudur. Öyleyse diğer kullardan bir farkı yoktur.”

V

MÜSLÜMANLIKTA MESİH'İN TANRILIĞI KAVRMI

Mesih İnancı ile Müslümanlık arasındaki en büyük anlaşmazlık Mesih İnancılıları'nın Mesih'in Tanrılığına inanmalarıdır ki, Kuran bunu “*kâfirlik*” sayar. Kuran bu konuya birkaç ayetle karşı çıkar. Bunların başlıcası Mâide Suresi'ndeki dört ayet ile Nisa Suresi'nden bir ayettir.

“Allah, Meryem oğlu Mesih'in kendisidir diyenler ant olsun ki kâfir olmuştur. De ki, Allah Meryem oğlu Mesih'i, anasını ve yeryüzünde bulunanların hepsini öldürmek istese, kim O'na engel olabilir...” (Mâide 17).

Râzi bu ayetin tefsirinde şöyle diyor: “*Hristiyanlar Tanrı'nın Meryem oğlu İsa'nın bedenine gir-*

diğine inanırlar. Çünkü onlar sözün İsa ile birleştiğini söylerler...onlara göre Tanrı'nın Sözü, yani özü İsa'ya yerleşmiş, O'nunla birleşmiştir. Buna göre İsa –Hristiyanların inancında– ilahtır.”

Râzi, Mesih İnanlıları'nın inancını şu şekilde sunar: *“Hristiyanların tek öze, üç ögeye (uknum) inandıkları söylenir. Bu üç öge; Baba Oğul ve Kutsal Ruh olup tek bir Allah'tır. Tıpkı güneş isminin hem güneş yuvarlağını, hem ışığı, hem de ısıyı içermesi gibi... Baba sözcüğü ile Öz'ü, Oğul ile Söz'ü, Ruh ile de Hayat'ı kastederler. Söz derler, Allah'ın kelamı olup suyun şarapla veya sütle karışması gibi İsa'nın bedeniyle birleşmiştir. Onlar ayrıca Baba'nın da, Oğul'un da, Ruh'un da Allah olduğunu iddia ederler.”* Râzi, tefsirini şu cümleyle bitirir: *“Bil ki bunun saçmalığı mantıken meydandadır. Ne üç, bir olur; ne de bir, üç!”*

“Allah, ‘Ey Meryem Oğlu İsa! Sen mi insanlara beni ve annemi Allah'tan başka iki tanrı olarak benimseyin dedin?’ demişti de, ‘Haşa! Hak olmayan sözü söylemek bana yaraşmaz. Eğer söylemişsem, şüphesiz sen onu bilirsin; sen benim içimde olanı bilirsin, ben senin içinde olanı bilmem... demişti!’” (Mâide 116).

Kuran yorumcuları Allah'ın bu soruyu İsa'ya sorduğu zamanı belirlemede anlaşmazlığa düşmüşlerdir. Örneğin Suddî, "Allah," diyor, "Meryem oğlu İsa'yı yanına kaldırdıktan sonra O'na sordu: İnsanlara beni ve anamı iki ilâh kabul edin diyen sen misin?" Katâde ise, "soru henüz sorulmadı, kıyamet günü sorulacak" diyor.

"Ey kendilerine Kitap verilenler, dininizde aşırı gitmeyin. Allah'a karşı, gerçekten başkasını söylemeyin. Meryem oğlu İsa Mesih, yalnızca Allah'ın peygamberi, Meryem'e bıraktığı kelimesi, O'ndan bir ruhtur. Artık Allah'a ve peygamberine inanın da üçtür demeyin. Vazgeçmeniz, sizin için hayırlıdır. Allah ancak bir tek tanrıdır..." (Nisa 171).

Taberî bu ayetin tefsirinde şöyle diyor: "Ey İncil sahibi Hristiyanlar, dininiz konusunda gerçeği bırakıp aşırı gitmeyin. İsa hakkında yalnızca gerçeği söyleyin... Allah için üçüncüsüdür diyenler! Bu iftiradan ve Tanrı'ya şirkten (ortak koşmaktan) vazgeçin. Bundan vazgeçmek sizin için onu söylemekten daha hayırlıdır. Çünkü bu yolda devam eder, gerçeğe dönmezseniz Allah katında sizin için tez bir azap vardır."

İslâm'da içinden çıkılamayan sorun, “*teslis*”in (üçleme) Allah, Mesih ve Meryem'den oluşan üç Allah olduğuna inanılmasıdır. Halbuki, Mesih İnancı nesiller boyu, İslâm'dan önce de, sonra da, bu sözcüğün varolmadığını haykırmıştır. Bu sözcük Kilise'nin kovup, bozuk öğretilerini geçersiz kıldığı bir grup sapık inançlının hayal ürünüdür. İşte Hristiyanlık hakkındaki yanlış düşüncesini İslâm, Cahiliye dönemi Araplarına sığınan bu sapık inançlılardan almıştır.

VI

MÜSLÜMANLIKTA MESİH'İN İNSANLIĞI KAVRMI

A - Rab Değil Kuldur

Kuran Mesih'in ağzıyla şöyle der: “*...Ben Allah'ın kuluyum. O bana Kitap verdi, beni peygamber yaptı. Beni her nerede olursam kutsal kıldı. Diri olduğum sürece namazı ve zekâtı emretti. Beni anneme saygılı yaptı. Beni bir zorba, bir bedbaht kılmadı*” (Meryem 30-32).

Râzi tefsirinde “*Allah'ın kulu*” ifadesinin dört önemli noktaya işaret ettiğini söyler:

a) Hristiyanların Allah olduğuna inandıkları İsa üzerindeki belirsizliği kaldırmıştır.

b) Mesih kulluğunu itiraf ettiğine göre; eğer sözünde doğru ise, amaç gerçekleşmiştir. Ama

eğer yalancı ise, güç ilâhî değil; şeytanî bir güçtür. Her iki takdirde de İsa'nın Allah olması babilirdir.

c) O zamanlar şiddetle ihtiyaç duyulan şey, Meryem'e yöneltilmiş zina suçlamasını geçersiz kılmaktı. Oysa bunu değil, kulluğunu bildirdi. Sanki anaya yöneltilmiş suçlamayı kaldırmaktansa, Allah'a yöneltilmiş suçlamayı kaldırmayı tercih etmişti.

d) Bu suçlamayı Allah üzerinden kaldırmak, aynı zamanda ana üzerinden de kaldırmak anlamına gelir. Çünkü Allah, bu denli yüksek derecede çocuğu kötü bir kadına vermez.

Râzi, daha sonra Mesih İnanlıları'nın Mesih'in Tanrılığı hakkındaki inançlarını açıklıyor: *"Hristiyanlar gerçekten şaşkınlardır. Örneğin, Allah'ın cisim olmadığında, herhangi bir yer işgal etmediğinde birleşmişlerdir. Bununla birlikte biz, onların inancını her yönden geçersiz kılacak bir bölümlenmeden söz etmek istiyoruz. Eğer Allah'ın yer kapladığına inanıyorlarsa, cisimlerin sonradan meydana geldiği yolundaki sözlerini geçersiz kılarız. Yok eğer, yer kaplamaz derlerse, o zaman da şu inançları geçersiz olur: 'Söz insanlık (in-*

sanlık doğası) ile suyun şarap, ateşin kömürle karışması gibi karıştı.’ Çünkü böyle bir şey, ancak cisimler için söz konusu olabilir.”

Kanımca, Kuran’ın Mesih’e ilişkin düşüncesi doğal insanın kavrayamayacağı bir sır taşıyan iki gerçeğe dayanmaktadır. Birinci gerçek, Mesih’in, Meryem’in oğlu olması bakımından Allah’ın da kulu olmasıdır ki bu deyim peygamberlerin dilinde de rastlıyoruz: **“İşte kulum akıllıca davranacak yüksek ve yükselmiş, çok yüce olacak... Salih kulum birçoklarını kendi bilgisiyle salih kılacak, fesatlarını yüklenecek”** (Yeşaya 52:13, 53:11). İkinci gerçek: Kul sıfatı Kuran’ın şu sözünü geçersiz kılamaz: **“O Meryem’e bıraktığı kelimesi, kendisinden bir ruhtur.”**

Bu çift yönlü Kuran ayeti üzerine derinlemesine düşünen bir kişi, hemen elçi Pavlus’un duyurusunu hatırlayacaktır: **“Bedence Davut’un soyundan doğan Rab’bimiz İsa Mesih’in kendi Kutsal Ruh’u sayesinde ölümden dirilişiyle Tanrı’nın Oğlu olduğu kudretle ilân edildi”** (Romalılar 1:2-4).

B - Mesih Adem Gibidir

“İsa'nın hâli Allah katında Adem'in hâli gibidir. O'nu topraktan yarattı. 'Ol' dedi, o da oluverdi” (Âli İmran 59).

Taberi'nin *Camiu'l-Beyan*'ında şunları okuruz: “Allah, ‘Ey Muhammet!’ dedi, ‘Necran Hristiyanlarına haber ver. Erkeksiz yarattığım İsa, erkeksiz ve kadınsız, yalnızca ‘ol’ diyerek yarattığım Adem’e benzer. Buna göre erkeksiz olarak anasından İsa’yı yaratmam Adem’i yaratmamdan daha garip değildir.”

İbnu Abbas bildiriyor: “Necranlılardan bir topluluk Muhammet’in yanına geldi. İçlerinde başkan ve papaz da, vardı. Muhammet’e ‘Neden önderimizden bahsediyorsun?’ dediler. Muhammet, ‘O kimdir?’ dedi. ‘Allah’ın kulu olduğunu iddia ettiğin İsa’dır’ dediler. Muhammet, ‘Evet, O Allah’ın kuludur’ dedi. ‘İsa gibisini görüp duydun mu?’ dediler ve yanından ayrıldılar. Bunun üzerine Cebrail her şeyi bilen ve duyan Rabbimiz’in buyruğunu getirdi: ‘Sana gelirlerse onlara de ki, Allah katında İsa’nın hali Adem’in hali gibidir.’“

Suddî'nin bildirdiği bir başka rivayet de şöyledir: “Muhammet’in çağrısını Necranlılar duyunca, en

ileri gelenlerinden dört kişi geldi: Papaz, başkan, Ma-Cercis ve Ma-Ricez. Muhammet'e 'İsa hakkında ne dersin?' diye sordular. 'Allah'ın kulu, kelimesi ve ruhudur' dedi. 'Hayır' dediler, 'O melekler ve ruhlar âleminde inip Meryem'in karnına giren, oradan da çıkan Allah'tır. Sen hiç babasız doğmuş bir insan gördün mü?' Bunun üzerine Allah bu ayeti indirdi."

İkrime kanalı ile gelen üçüncü rivayet de şöyledir: "Öğrendiğimize göre Necran Hristiyanları'nın heyetleri, içlerinde başkan ve papaz olduğu halde, Muhammet'e gelip sordular: 'Ey Muhammet neden liderimize sövüyorsun?'

- Lideriniz kimdir?

- Kul olduğunu iddia ettiğin Meryem oğlu İsa.

- Evet, O Allah'ın kulu, Meryem'e bıraktığı kelimesi ve O'ndan bir ruhtur.

Bunun üzerine kızdılar ve şöyle dediler: 'Eğer doğruysan, bize ölüleri dirilten, körü ve cüzamlıyı iyileştiren, çamurdan kuş yaratan bir kul göster. O Allah'tır.' Muhammet sustu. Sonunda Cebrail, 'Ey Muhammet, Meryem oğlu İsa Mesih'tir, diyenler kâfir olmuşlardır' dedi. Muhammet de, 'Ey

Cebrail, benden İsa'ya benzeyen birini söylememi istiyorlar' dedi. Cebrail, 'İsa'nın hali Adem'in hali gibidir' dedi."

VII

KUTSAL KİTAP'TA MESİH

Mesih'in Tanrılığı

Mesih İnancı üzerinde araştırmada bulunan kişinin bir dizi önemli konuya dikkatle eğilmesi gerekir. Bunların belki de en önemlisi, Mesih'in Tanrılığı konusudur. Bununla, Mesih İnanlıları'nın Filistin'de bakire Meryem'den doğup dünyamızda bir süre yaşayan Allah'ın Oğlu, Oğul Allah İsa Mesih hakkındaki inançlarını anlatmak istiyorum.

Bu inanç çoklarına oldukça zor görünebilir. Ancak zorluk, Mesih İnancı'nın tek Tanrıci bir din olması gerçeğini değiştirmez. Mesih İnanlıları'nın tek Allah'ın özünde üç ögenin (kişi) varlığına inanmaları, bu kişilerden birinin diğerinden önce ya da sonra, daha büyük ya da daha küçük olmasını gerektirmez. Bunun tam tersi Allah tek-

tir. Bu adları bize, yalnızca kurtarma işinin sırasını anlayalım diye bildirmiştir.

Mesih'in Tanrılığını incelemeye girişmeden önce Kutsal Kitap'ta Allah'ın Mesih'e Babalığını duyuran bildirileri kısaca gözden geçirelim.

A - Baba'nın Duyuruları

"...Gebe kalıp bir oğul doğuracaksın, adını İsa koyacaksın" (Luka 1:31).

İsa'nın doğumuyla Yeşaya'daki peygamberlik de gerçekleşti: ***"...İşte kız gebe kalacak ve bir oğul doğuracak. O'nun adı İmmanuel (Allah bizimle) diye tanınacak"*** (Yeşaya 7:14, Matta 1:22).

"İsa vaftiz olur olmaz sudan çıktı. O anda gökler açıldı ve İsa Tanrı Ruhu'nun güvercin gibi inip üzerine konduğunu gördü. Göklerden gelen bir ses de şöyle dedi: 'Sevgili Oğlum budur. O'ndan hoşnudum'" (Matta 3:16-17).

İsa üç öğrencisiyle birlikte Hermon dağındayken Musa ve Elia (İlyas) ile konuşur: ***"...O daha konuşmakta iken işte parlak bir bulut üstlerine gölge saldı. Buluttan gelen bir ses duyuldu, 'bu benim kendisinden kıvanç duyduğum sevgili Oğlum'dur. O'nu dinleyin...'"*** (Matta 17:3-8).

B - Mesih'in Duyuruları

Mesih, mesellerinden birinde şöyle der: ***“Ben gerçek asmayım ve Babam bağcıdır”*** (Yuhanna 15:1).

“Koyunlarım sesimi işitir. Ben onları tanırım, onlar da beni izler. Onlara sonsuz yaşam veririm. Asla mahvolmayacaklar. Onları hiç kimse elimden kapamaz” (Yuhanna 10:27-28).

Veda konuşmasında şöyle demişti: ***“...Çünkü ben Baba'ya gidiyorum. Baba Oğul'da yüceltilsin diye, benim adımla dilediğiniz şeyi yapacağım”*** (Yuhanna 14:12-13).

Yahudiler, Musa'yı kendilerine çölde man (ekmek) verdiği için övününce şöyle dedi: ***“...Size doğrusunu söyleyeyim, gökten ekmeği size Musa vermedi, gökten size gerçek ekmeği Babam verir”*** (Yuhanna 6:32).

“...Size doğrusunu söyleyeyim, Oğul, Baba'nın yaptıklarını görmedikçe kendiliğinden bir şey yapamaz. Baba ne yaparsa, Oğul da aynı şeyi yapar. Çünkü Baba Oğul'u sever ve yaptıklarının hepsini O'na gösterir... Baba nasıl ölüleri diriltip onlara yaşam veriyorsa, Oğul da dilediği

kimselere öylece yaşam verir. Baba kimseyi yargılamaz, tüm yargılama işini Oğul'a vermiştir. Öyle ki herkes, Baba'yı onurlandırdığı gibi Oğul'u da onurlandırır. Oğul'u onurlandırmayan, O'nu gönderen Baba'yı da onurlandırmaz" (Yuhanna 5:19-23).

"Size doğrusunu söyleyeyim, ölülerin Tanrı'nın Oğlu'nun sesini işitecekleri ve işitenlerin yaşayacakları saat geliyor, geldi bile" (Yuhanna 5:25).

"İsa, 'Size doğrusunu söyleyeyim, günah işleyen herkes günahın kölesidir' dedi. 'Köle ev halkının sürekli bir üyesi değildir; ama oğul sürekli kalır. Bunun için, Oğul sizi özgür kılar, gerçekten özgür olursunuz'" (Yuhanna 8:34-36).

"Ama İsa onlara şu karşılığı verdi: 'Babam hâlâ çalışmaktadır, ben de çalışıyorum.' İşte bu nedenle Yahudiler, O'nu öldürmek için daha çok gayret ettiler. Çünkü yalnız Sept günü düzenini bozmakla kalmamış, Tanrı'nın kendi Babası olduğunu söyleyerek kendisini Tanrı'ya eşit kılmıştı" (Yuhanna 5:17-18).

Kendisini dinleyenlere bir gün şöyle dedi: *"Babam her şeyi bana emanet etti. Oğul'u Ba-*

ba'dan başka kimse tanımaz. Oğul'dan ve Oğul'un Baba'yı tanıtmayı dilediği kişilerden başkası da Baba'yı tanımaz. Ey bütün yorgunlar ve yükü ağır olanlar! Bana gelin, ben size huzur veririm” (Matta 11:27-28).

Bu duyuruyu iyice düşündüğümüz zaman görürüz ki, Yeşaya peygamberin de dediği gibi, İsa Mesih'in doğası sınırsızdır. Öyle ki, onu Baba'dan başkası kavrayamaz. Gerçekten de, İsa Mesih sıradan bir insan olsaydı, bu sözü söylemesi doğru olmazdı. Kuşkusuz, bu yüce bildiri bize şunu öğretiyor: Mesih'in görevlerinden biri de Baba ile ezelî birliği bakımından “görünmeyen” olarak nitelenen Tanrı'yı bize açıklamaktır.

Mesih'in açıkladığı bu duyuru anlaşılması zor bir bulmaca gibi görünebilir. Fakat Kutsal Ruh'un esinlemesiyle Müjdeci Yuhanna onu bize bir dizi ayetle açıklamıştır. Bu ayetlerin en açığı şudur: ***“Tanrı'yı hiçbir zaman hiç kimse görmemiştir. O'nu, Baba'nın bağrında bulunan ve Tanrı olan biricik Oğul tanıttı***” (Yuhanna 1:18). Bu ayet bize, kesin bir biçimde gerek insanlardan, gerek meleklerden hiçbirisinin Tanrı'yı göremediğini veya O'nu, Kutsal sıfatlarını bilebilecek ölçüde tanımadığını gösteriyor. Peygamberler,

O'nun duyurularını, insanlara ya vahiy, ya da rüya sayesinde iletebilirler. Örneğin; Musa ve diğer peygamberler Allah'ı göremediler; duyuruları vahiy ile aldılar. Onların kaynağı Allah'ın ikinci ögesi olan İsa Mesih'tir. Özde tek olan üç ögeli Allah'ın düşünce ve amaçlarını kendiliğinden bir tek O bilir. Çünkü O bedende ortaya çıkan Allah'tır (1. Timoteos 3:16).

İsa öğrencilerine, ***“Ben ve Baba biriz. Beni gören Baba’yı görmüştür. Ben Baba’da, Baba da bendedir”*** derken, onlara, kendisiyle Baba’sı arasındaki birliği vurguluyordu. Mesih ve Baba öz, yücelik, yer, güç, irade ve amaçta birdir.

C - Elçilerin Tanıklığı

“İsa onlara, ‘Ya siz’ dedi, ‘ben kimim dersiniz?’ Simun Petrus, ‘Sen, Yaşayan Tanrı’nın Oğlu Mesih’sin’ cevabını verdi” (Matta 16:15-16).

Yuhanna’nın Tanıklığı:

“...Biliyoruz ki, Tanrı’nın Oğlu gelmiş ve Gerçek Olan’ı tanımamız için bize anlama gücü vermiştir. Biz Gerçek Olan’dayız, O’nun Oğlu

İsa Mesih'teyiz. Kendisi gerçek Tanrı ve sonsuz yaşamdır” (1. Yuhanna 5:20).

Pavlus'un Tanıklığı:

“Ama zaman dolunca Tanrı, Yasa altında olanları özgürlüğe kavuşturmak için kadından doğan, Yasa altında doğan öz Oğlu'nu gönderdi. Öyle ki, bizler oğulluk hakkını alalım” (Galatyalılar 4:4-5).

D - Peygamberlerin Tanıklığı

Bilge Süleyman:

“Kim göklere çıktı ve indi? Kim yeli avuçlarına topladı? Kim suları giysiye sarıp sarmaladı? Kim yerin tüm uçlarını belirledi? Eğer biliyorsan onun adı nedir, Oğlu'nun adı nedir? Allah'ın her sözü denenmiştir. Kendisine sığınanlara kalkandır” (Süleyman'ın Özdeğişleri 30:4-5).

Daniel:

“Gece rüyetlerinde gördüm. İşte, insan oğluna benzer biri göklerin bulutlarında geldi. Eski günlere kadar ulaştı. O'nun önüne kendisini yaklaştırdılar. Bütün kavimler, milletler ve diller

O'na kulluk etsinler diye, kendisine saltanat, izzet ve krallık verildi. O'nun saltanatı yok olmayacak sonsuz bir saltanattır, krallığı yıkılmayacak bir krallıktır” (Daniel 7:13-14).

Vaftizci Yahya:

“Ben Mesih değilim, ama O'nun öncüsü olarak gönderildim’ dediğime siz kendiniz tanıksınız... Gökten gelen ise, herkesten üstündür. Ne görmüş, ne işitmişse ona tanıklık eder; ama tanıklığını kimse kabul etmez... Baba Oğul’u sever ve her şeyi O’na emanet etmiştir. Oğul’a iman edenin sonsuz yaşamı vardır. Ama Oğul’un sözünü dinlemeyen, yaşamı görmeyecektir. Tanrı’nın öfkesi böylesinin üzerinde kalır” (Yuhanna 3:28-36).

Bu ayetleri kanıt olarak sunduktan sonra, Mesih’e, Allah’ın ikinci ögesi olmasından dolayı Allah’ın Oğlu dendiğini hatırlatmamız yerinde olacaktır. Bu nedenle şunun bilinmesi gerekir: Mesih İnancı’ndaki “Baba”, “Oğul” kavramlarının beşerî anlamdaki babalık, oğulluk ile en ufak ilgisi yoktur.

Kutsal Kitap'ta Oğul'a ayrıca Söz, Görünmeyen Allah'ın Yüceliğinin Işığı, Tanrı'nın Özünün Resmi, İmmanuel (Allah bizimle) adlarının da verildiğini görüyoruz. Bütün bu ünvanlar Oğul sözcüğünü açıklar. Söz nasıl düşünceyi açıklıyor, akıldakini duyuruyorsa, insan olan Söz'de Allah'ın düşüncesini insanlara duyurmuştur. Güneşin özünden olan ışığı nasıl güneşin görkemini gösteriyorsa, işte, İsa da Allah'ın yüceliğinin görkemini göstermekte, Tanrılığın ruhsal yüceliklerini açıklamaktadır. Ama O, sevgisinin taşkınlığında kendisini görüp duyabilmemiz için dünyada bulunduğu sürece bedene büründü.

Buna göre Oğul, Tanrılığın açıklanışındaki et-kendir. O aynı zamanda, Allah'ın insana hissî yolla duyurulmasında bir aracıdır. Üçüncü öge Kutsal Ruh da, Allah'ın insan vicdanına duyurulmasında bir diğer vasıttır. Öyle ki, kutsal duyuruların sırlarını anlamamıza yardım eden Kutsal Ruh'un çalışması olmaksızın duyurunun sırrını anlayamayız.

Elçi Pavlus bu gerçeğin verdiği ilham ile şöyle der: “...**Kutsal Ruh'un aracılığı olmadan hiç kimse, 'İsa Rab'dir' diyemez**” (1. Korintliler 12:3).

Oğul sözcüğü kimilerinin kafalarını karıştırabilir. Çünkü akıllarına hemen “*Baba*” sözcüğü gelecek, arkasından bir karşılaştırmaya gidecekler, Baba’nın Oğul’dan zamanca önce olduğunu, ikisi arasında temel bir ayrımın bulunduğunu düşüneceklerdir. Fakat, burada şunu vurgulamak isteriz ki, Oğul sözcüğünün denksizliğe ya da zamansal zincirlemeye işarette bulunması kesinlikle mümkün değildir. Çünkü, bizzat “*Baba*” sözcüğü de, Allah’a verildiğinde, ancak Oğul’un varlığı durumunda söz konusu olabilir.

Kutsal Kitap, Allah’a öncesizden beri “*Baba*” ünvanının verildiğini öğretiyor. Bu ünvan, zorunlu olarak, Oğul’un da öncesizden bu yana var olduğunu gösterir. Burada çoklarının düştüğü şaşkınlık ve karıştırmanın nedeni, galiba, babaların oğullardan önce olması, ikisi arasındaki zaman farkıdır. Doğrusunu söylemek gerekirse, kişi ancak, oğlun vücuda geldiği anda baba olabilir. Böyle bir fark, Allah ve Oğlu İsa açısından ise hayalidir, vehimden ibarettir. Buna, insanların anladığı biçimde, Allah’ın doğurmadığı ve doğurmayacağı da eklenecek olursa, Yüce Allah’ı bütün bunların dışında tutmamız gerekecektir.

KavrayıŖa yakın anlamları ancak, bunu yaptığımız takdirde anlayabiliriz.

Örneğın, biz de günlük dilde, birisine “*hakkın yoldaŖı*” veya “*gerçeğın yolcusu*” deriz. Bununla, kiŖi ile hak ya da gerçek arasındaki büyük yakınlığı, benzerliğı anlatmak isteriz. İsa Mesih’e de, tek Allah’ın özünde Baba ile Oğul arasındaki ezeli benzerlikten ötürü “*Allah’ın Oğlu*” denilmiŖtir. Mesih’e bu ünvanın verilmesinin bir nedeni de, Allah’ın özünün insanlara yetkin ve biricik duyurusu olmasıdır:

“Tanrı, eski zamanlarda peygamberler aracılığı ile birçok kez ve çeŖitli yollardan atalarımıza seslendi. Bu son çağda da her Ŗeyin mirasçısı olarak belirlediğı ve aracılığıyla evreni yarattığı kendi Oğlu’yla bize seslenmiŖtir” (İbranilere 1:1-2).

İsa, Baba’nın yüceliğini duyurdu: “***...O’nun yüceliğini Baba’dan gelen, lütuf ve gerçekte dolu olan biricik Oğul’un yüceliğini gördük***” (Yuhanna 1:14).

VIII

MESİH'İN TANRILIĞI VE İNSANLIĞI KAVRMI

“İnsanlar benim kim olduğumu söylüyorlar?” İsa bu soruyu öğrencilerine iki bin yıl önce yöneltti. Önemi, bu sorunun günümüze kadar dillerde dolmasını sağladı. Tarihin, en can alıcı bu sorusu dünya durdukça önemini koruyacaktır. O, değişik düşünce ve akımların kesin bir ayrımıdır. Her insanın tavır ve durumu O'na verdiği cevaba göre belirlenecektir.

Mesih İnanıcı'nın ayrıcalıklarından birisi de imanlının efendisi İsa hakkında söylenenlerden korkmaması, sıkıntıya düşmemesidir. Çünkü Mesih, öğretisini o denli sağlam kurmuştur ki, ona *“cehennem kapıları bile güç getiremez.”* Düşünce özgürlüğünü en geniş anlamda teşvik eden, Mesih'tir. O'nun, bir insanı inanmaya veya isteme-

diği bir Şeyi yapmaya zorladığına ilişkin hiçbir kayıt yoktur.

Mesih İnanıcı, uzun tarih boyunca Carnegie Simpson'un dediği gibi, insanlardan asla kılıç zoruyla iman kabul etmemiştir. O'nun benimsediği iman, hem kalp, hem de düşünceye hâkim olan, kuşkusuz bilgiden doğan imandır. Bu ilkeden hareketle diyoruz ki, biz kimsenin İsa'nın Tanrılığına zorla inanmasını, yahut atasının inancına bağlanıp o inancı savunmak uğrunda yobazlık yapmasını, ona aykırı bir Şey gördüğünde kinle dolmasını istemiyoruz. Tam tersi, herkesin önüne İsa hakkında söylenmiş değişik görüşleri seriyoruz. Sonunda doğru ve düzgün bir düşünceye ulaşmak için bu görüşleri eleyeceğiz.

A - Salt Tanrılık

Mesih İnanlıları arasında kullanılan anlamda “*bedene girme*” düşüncesini inkâr eden Gnostiklerin öğretileri belki en garip görüşlerden biridir. Bunlar, Mesih'in tanrılığını kabul etmişler; ama insanlığını tanımamışlardır. “*Mesih*” dediler, “*gerçek insan bedenine sahip olmaksızın insan bedeninde göründü. Doğmadı, acı çekmedi ve gerçekte ölmedi. Çünkü O, bedeni insanlara görünen*

bir gölge, hayaldir.” Onlardan bir grup, İsa’nın vücudunun insanlarınkine benzemeyip özel, gök-sel bir cevherden olduğunu söyledi. Ancak bu görüş de Tanrısal vahyin gerçeği önünde tutunamadı: **“Sevgili kardeşlerim, her ruha inanmayın. Tanrı’dan olup olmadıklarını anlamak için ruhları sınavın; çünkü, birçok sahte peygamber dünyanın her tarafına yayılmışlardır. İsa Mesih’in beden alıp bu dünyaya geldiğini kabul eden her ruh Tanrı’dandır. Tanrı’nın Ruhunu bununla tanıyacaksınız. İsa’yı kabul etmeyen hiçbir ruh Tanrı’dan değildir. Böylesi Mesih karşıtının ruhudur. O’nun geleceğini duydunuz. Zaten, o şimdiden dünyadadır”** (1. Yuhanna 4:1-3).

B - Salt İnsanlık

Gariplik bakımından bu görüşün yukarıdakinden aşağı kalır tarafı yoktur. Çünkü sözcüleri, Mesih’in yalnızca insanlığına inanıyorlar. *“Mesih”* diyorlar, *“mükemmel bir insandır, insanların en büyüğüdür. O halde en büyük önder, en yüce şehit ya da kahraman gibi onurlandırılması gerekir.”*

Bu sapıkların düşüncelerini çürüten en güzel cevap, belki de Dr. Conrad’a aittir: *“Bunlar görüş-*

lerinde yanıldı içindedirler. Çünkü, artık Mesih'in kendisi hakkında kabul ettiği şeyleri de reddettikten sonra, O'nu bir önder ya da kahraman bile yapamayız. Zira bu durumda Mesih şu ikisinden biri olabilir: Ya sahtekârların en büyüğü, ya da kandırılmış bir zavallı. Her iki durumda da, O'na bir onur payesi vermemiz saçmalık olur. Gerçekten de Mesih, tapılmaya lâyık değilse, en küçük bir saygıya da lâyık değildir. Çünkü O, kendisinin yüceltilmesini istedi, önünde yapılan secdeleri kabul etti ki, Allah değilse bu noktada kesinlikle haklı çıkarılamaz.”

C - Tanrılık ve İnsanlığın İsa'nun Kişiliğinde Birleşmesi

Yüzyıllar ve nesiller boyunca Kilise İman Yasalarının tüm dünyaya duyurdukları gerçek ve doğru görüş budur. Bu görüş özetle, Mesih'in iki yetkin doğaya sahip olduğunu bildirir. O kusursuz bir Tanrı ve kusursuz bir insandır.

Birisi sorabilir: “*Kişileri, Kilise konsillerini Mesih'in Tanrılığına inanmaya iten sebepler nedir? Bu iman, insanların uğrunda yaşayıp sırası gelince canlarından vazgeçtikleri bir düzeye nasıl erişti? İnsanlar O'nun Tanrılığına neden inanıyor-*

lar? Aralarında seçkin kişilerin, fikir dünyasının en büyük isimlerinin bulunduğu bu insanların dayandıkları kesin ve susturucu kanıtlar nelerdir?”

İman etmeden ve insanları, Mesih'in Tanrılığına olan imanımızın doğruluğu konusunda ikna etmeden önce bu sorulara cevap vermemiz gerekmektedir. Bu ise kuşkusuz, konu hakkındaki kesin kanıtları ortaya koymamızı gerektirir.

a) Ön Bildiriler:

Dört bin yıllık bir zaman kesimi içerisinde bildirilmiş, tarihin başlangıcından Eski Antlaşma'nın son kitapçığına kadar uzanan birçok ayet vardır. Mesih İnanlıları'nın bu ayetleri uydurmakla suçlanmaları mümkün değildir. Çünkü, bu ayetler vahiy kayıtlarında Mesih İnanıcı'ndan önce yazılmıştır. En son ayetin yazım tarihi, İsa'nın bedene girmesinden dört yüz yıl önceye gider. Bu ayetler özetle; dünyanın kurtarıcısı olmak üzere insanlık doğasına bürünerek gökten gelecek Tanrısal bir kişiden söz etmektedir. Bu kişi, kadının neslinden olacak, İbrahim'in soyundan, –daha açıkçası Yahuda torunu ve Davut'un evinden– gelecek, eksiksiz ve kirsiz olarak bakireden ve Davut'un kenti Beytlehem'de doğacaktır. O aynı

zamanda her şeye gücü yeten, öncesiz ve sonsuz Allah'tır. Bu ise ancak bedene girme ve Tanrılığın insanlıkla birleşmesi durumunda gerçekleşebilir. Bu gerçeği vurgulayan ayetler çoktur. Bu nedenle aşağıda onların en açıklarını veriyorum:

Yeşaya'nın Peygamberliği: **“Çünkü bize bir çocuk doğdu, bize bir oğul verildi. Başkanlık onun omuzu üzerinde olacak, adı: Olağanüstü Öğütçü, Yüce Allah, Sonsuzluk Babası, Esenlik Önderi diye çağrılacaktır”** (Yeşaya 9:6). **“Bunun için Rab, size bir belirti verecek; işte kız gebe kalacak ve bir oğul doğuracak, ve onun adını İmmanuel koyacak”** (Yeşaya 7:14).

Mezmurlar'dan: **“Rab Rab bime dedi: Ben düşmanlarını senin ayaklarına basamak koyuncaya kadar sağımda otur”** (Mezmurlar 110:1). Bu, son derece yüce bir ifade olup Baba ile Oğul arasındaki ezeli konuşmanın bizzat Allah tarafından yapıldığını kanıtlamaktadır.

Mika'nın Peygamberliği: **“Sen, Yahuda binleri arasında bulunmak için küçük olan Beytlehem Efrata, İsrail üzerine hükümdar olacak adam bana senden çıkacaktır. O'nun çıkışı eski zamandan, sonsuz günlerdendir”** (Mika 5:2).

b) Mesih'in Sözlerinden Alınan Kanıtlar:

Tanrı yoldaşı ünlü vaiz Spurgeon şöyle diyor: *“Mesih dünya tarihindeki en büyük gerçektir. O'nun önünde her şeyin gerçek değeri ortaya çıkar. Tarihin tüm hatları O'nda birleşir. Tüm lütuf kervanları, O'nun istemine göre seyreder. Yaşamın tüm büyük amaçları, O'nun kişiliğinde gerçekleşmiştir. Bütün bunlara bir de mucizeleri, ağzından çıkan her kelimenin, her harfin doğruluğuna tanık olan olağanüstü işleri eklenecek olduğunda; O'nun sözlerinden alınan kesin kanıtı kabul etmekten başka çare kalmayacaktır.”* Mesih, kendisinde en az yirmi gerçeğin varlığını belirtmiştir. Bunların en önemlileri şunlardır:

Öncesizlik:

Bu belki de açıkladığı gerçeklerin en önemlisi, en büyüğüdür. Yahudi din adamlarına şöyle diyordu: *“...İbrahim doğmadan önce ben varım”* (Yuhanna 8:58). Ayette geçen *“ben varım”* sözü, Allah'ın, Musa'nın sorusu üzerine, kendisini tanıtırken kullandığı kelimenin aynısıdır: *“...Allah, Musa'ya dedi: Ben, BEN OLANIM. İsrail oğullarına şöyle diyeceksin: Beni size BEN BEN'İM diyen gönderdi”* (Çıkış 3:13-14).

Demek Mesih, kişiliğinde, Musa'ya, Horeb dağındaki çalıda görünen Öncesiz Allah'ın kendisini görmektedir. Yine İncil'in Yuhanna bölümünde Mesih'i bağış duasında şunları söylerken buluyoruz: ***“Baba, dünya var olmadan önce ben senin yanındayken sahip olduğum yücelikle şimdi beni yanında yücelt... Çünkü, dünyanın kuruluşundan önce sen beni sevdin”*** (Yuhanna 17:5-24). Bu sözcükler Mesih'in öncesizliğini vurguladığı gibi, O'nun *“sonradan olma”* olduğunu öne sürenleri susturmaktadır.

Gökten Gelme:

Yahudilerden bir toplulukla konuşurken şöyle demişti: ***“Siz aşağıdansınız, ben yukardanım. Siz bu dünyadansınız, ben bu dünyadan değilim”*** (Yuhanna 8:23). Başkan Nikodim ile konuşurken şöyle buyurdu: ***“Gökten inmiş olan insanoğlundan başka hiç kimse göğe çıkmamıştır”*** (Yuhanna 3:13). İncil'in Vahiy bölümünde de şu ayeti okuyoruz: ***“Alfa ve Omega, birinci ve sonuncu, başlangıç ve son ben'im”*** (Vahiy 22:13).

Görüyoruz ki İsa, yalnızca gökten geldiğinden değil, yeryüzündeyken de gökteki varlığından söz ediyor.

Her Yer ve Zamanda Bulunması:

“Nerede iki ya da üç kişi benim adıyla toplanırsa, ben de orada, onların arasındayım” (Matta 18:20). Dirilişinden sonra öğrencilerine şöyle dedi: *“...Gidin, bütün ulusları öğrencilerim olarak yetiştirin. Onları Baba, oğul ve Kutsal Ruh adıyla vaftiz edin. Size buyurduğum her şeye uymayı onlara öğretin. İşte ben, dünyanın sonuna dek her an sizinle birlikteyim”* (Matta 28:19-20).

Sınırsız Güç:

Patmos adasında Yuhanna'ya görüldüğü zaman şöyle dedi: *“Var olan, var olmuş ve var olacak olan, gücü her şeye yeten Rab Tanrı diyor ki: Alfa ve Omega benim”* (Vahiy 1:8). *“...Gökte ve yeryüzünde, görünen ve görünmeyen, şeyler, tahtlar, egemenlikler, yönetimler ve hükümlerlikler, her şey O'nda yaratıldı. Her şey O'nun aracılığıyla ve O'nun için yaratılmıştır”* (Koloseliler 1:16). *“Tüm kutsalların en değersiziydim. Yine de Tanrı'da öncesizlikten beri gizli tutulan sırrın nasıl düzenlendiğini tüm insanlara açıklamaya ayrıcalığı bana verildi”* (Efeslilere 3:8-9).

Ölüleri Diriltiyor:

“İsa, kentin kapısına tam yaklaştığı sırada, dul anasının tek oğlu olan bir adamın cenazesi kaldırılıyordu. Kent halkından büyük bir kalabalık da kadınla birlikteydi. Rab kadını görünce ona acıdı. Kadına, ‘Ağlama’ dedi. Yaklaşıp cenaze sedyesine dokundu. Sedyeyi taşıyanlar da durdular. İsa, ‘Delikanlı’ dedi, ‘sana kalk diyorum!’ Ölü doğrulup oturdu ve konuşmaya başladı. İsa onu annesine geri verdi” (Luka 7:12-15).

“...‘Lazar, dışarı çık!’ diye bağırdı. Ölü, elleri ayakları sargularla bağlı, yüzü bezle sarılmış olarak dışarı çıktı. İsa oradakilere, ‘Onu çözün ve bırakın gitsin’ dedi” (Yuhanna 11:43-44).

Dünyanın Yargıcı:

“İnsanoğlu kendi görkemi içinde bütün melekleriyle birlikte gelince, görkemli tahtında oturacak. Ulusların hepsi O’nun önünde toplanacak, O da koyunları keçilerden ayıran bir çoban gibi, onları birbirinden ayıracak” (Matta 25:31-32). “Baba kimseyi yargılamaz, tüm yargılama işini Oğul’a vermiştir” (Yuhanna 5:22).

Kendisine İbadet Edilmeli:

“Böylece, herkes Baba’yı onurlandırdığı gibi Oğul’u onurlandırın. Oğul’u onurlandırmayan, O’nu gönderen Baba’yı da onurlandırmaz” (Yuhanna 5:23).

Oğul’a Baba ile birlikte ibadet etmek, Eski Antlaşma’nın kutsalları arasında biliniyordu: *“Rab’be korku ile kulluk edin, titreyerek sevinin. Oğlu öpün ki kızmasın, siz de yolda yok olmayasınız...” (Mezmurlar 2:11-12).*

Günahları Bağışlıyor:

Yahudiler, Allah’tan başkasının günahları bağışlama yetkisine sahip olmadığını iyi biliyorlardı. Bu nedenle, O’nun felçli bir kişiye seslenişini duyduklarında şaşkına döndüler: *“...İsa felçliye, ‘Çocuk, günahların bağışlandı’ dedi... Akıllarından geçeni hemen ruhunda sezen İsa onlara, ‘Aklınızdan neden böyle şeyler geçiriyorsunuz?’ dedi. ‘Hangisi daha kolay, felçliye, günahların bağışlandı, demek mi; yoksa, kalk, yatağını toplama ve yürü, demek mi? Ne var ki, İnsanoğlu’nun yeryüzünde günahları bağışlamak yetkisine sahip olduğunu bilesiniz diye...’ felçliye, ‘Sana*

söylüyorum, kalk, yatağını topla ve evine git!’ dedi. Adam kalktı, hemen yatağını topladı ve herkesin önünde oradan çıktı. Herkes şaşakalmıştı. Tanrı’yı övüyorlar, ‘böylesini hiç görmemiştik’ diyorlardı” (Markos 2:5-12).

Sonsuz Yaşam Veriyor:

“Koyunlarım sesimi işitirler. Ben onları tanırım, onlar da beni izlerler. Ben onlara sonsuz yaşam veririm. Hiçbir zaman mahvolmayacaklar” (Yuhanna 10:27:28).

Baba’ya Denk:

“Ben ve Baba biriz” (Yuhanna 10:30). “...Beni görmüş olan Baba’yı görmüştür... Bana iman edin, ben Baba’dayım. Baba da bendedir. Hiç değilse bu işlerden dolayı iman edin” (Yuhanna 14:8-11).

Kendisine Secde ve İbadet Edilmesini Kabul Ediyor:

Mesih’in, kendisine yapılan tapınma ve secdeleri kabul ettiğine şüphe yoktur. Halbuki, yaratılmışın bunu yapması caiz değildir. Anadan doğma kör

adamlarla arasında geçen Şu konuşmayı dinleyelim: *“İsa, ... ‘Sen İnsanoğlu’na iman ediyor musun?’ diye sordu. Adam Şu cevabı verdi: ‘Efendim, O kimdir? Söyle de, kendisine iman edeyim.’ İsa, ‘O’nu gördün. Şimdi seninle konuşan O’dur’ dedi. Adam, ‘Rab, iman ediyorum’ diyerek İsa’ya tapındı”* (Yuhanna 9:35-38).

c) Öğrencilerin Tanıklıkları:

O’nun yüceliğini gözleriyle gören öğrencilerin tanıklıkları en ufak bir Őüpheye yer vermeyecek kadar açık ve kesindir. Örnek olarak, yalnızca üçünü aktarıyoruz.

Tomas:

Bu öğrenci diriliŐten sonra elindeki çivi izlerine dokunup mızrak ile delinmiŐ böğrüne elini koyunca, *“Rab’bim, Tanrım”* diyerek tapındı (Yuhanna 20:28).

Yuhanna:

“...Biz Gerçek Olan’dayız, O’nun Oğlu İsa Mesih’teyiz. Kendisi Gerçek Tanrı ve Sonsuz yaşamdır” (1. Yuhanna 5:20).

Pavlus:

Bu elçi vaazında şöyle der: “...*Mesih de bedence onlardandır. O, her şeyin üzerinde hüküm süren, sonsuza dek övülecek Tanrı’dır*” (Romalıları 9:5).

IX

KUTSAL ÜÇLÜK İNANCI

Mesih İnanlıları Allah'ın görülen, dokunulabilen veya duygularla algılanabilen maddi bir nesne değil, diri bir kişi olduğuna inanırlar. Mesih'in dediği gibi *“Tanrı Ruh'tur, O'na tapınanlar da ruhta ve gerçekte tapınmalıdırlar”* (Yuhanna 4:24). O, aynı zamanda Ruhların Babası'dır. Çünkü onları kendi benzeyişine göre yarattı. *“Tanrı, benzerliğimizde ve öz niteliğimizde insanı yapalım dedi”* (Yaratılış 1:26). Bu tek Allah'ın üç ögesi vardır: **Baba, Oğul ve Kutsal Ruh**. Bu inancı incelerken yaşam ve varlık sırlarının en derinlerinden birinin karşısında bulunduğumuzu itiraf etmeliyiz. Aziz Agustin, peşinden de Calvin bu gerçeği dile getirirler. Latince, sahip olduğu zenginlik ve anlatım güzelliğine rağmen bu sırrın derinliğini anlatmaktan âcizdir.

Şunu kesinlikle biliyoruz ki, Mesih İnanlıları Birlik ve Üçlük İnancı'nı bir insandan almadılar. Yani bu inanç, onlara insan düşüncesinin bir ürünü olarak gelmedi. Fakat ona, Allah tarafından bildirilmiş Kutsal Kitap'a koşut bir gerçek olarak iman ettiler. Bu inancı incelemeye koyulmadan önce, Mesih Kilisesi'ndeki tarihi ve son biçimini alana dek onu ele alan düşünceler hakkında bir parça açıklamada bulunmak sanırım yerinde olur.

Mesih İnanlıları, Elçiler döneminden miladi ikinci yüzyılın başlarına kadar inançları için belirli bir formül koymayı düşünmemişlerdi. Çünkü, onlar bu inançlara bağlıydılar, ilkelerini belirli bir biçime koymaksızın Kutsal Kitap'ta anlatıldığı gibi uyguluyorlardı. Bir zorluk ya da sorunla karşılaştıklarında elçilere, daha sonra da öğrencilere başvuruyorlardı.

Fakat bazı sapık inançlar ortaya çıkıp Mesih'in konumu, Kutsal Ruh'un Tanrılık karşısındaki yeri gibi konular etrafında çekişmeler yaşanınca, Kilise'nin bu önemli çekişmede son sözünü söylemesi zorunlu oldu. Özellikle Sabellius ve Arius'un düşüncelerinin yayılması bu "*son söz*"ün önemini kat kat artırdı. Sabellius, Allah'ın birliğinin üçlükten tamamen ayrı, Baba, Oğul, Kutsal Ruh'un ise

yalnızca Allah'ın görünümüleri olduğunu öne sürdü. Arius'a göre Oğul ve Kutsal Ruh Baba'ya denk değildi. Çünkü iddiasına göre, onlar yaratılmıştı. Buna göre Baba, her ne kadar onları Tanrısal doğaya benzer kılmışsa da, Baba'dan daha düşük düzeydeydiler. Kilise bu görüşleri, öğelerin başına buyruk olduğu bir anın bile bulunmadığını öğreten Kutsal Kitap'a ters düştüğü için reddetmiştir. Çünkü, Oğul öncesizden beri Baba ile birlikteydi. **“Rab Rab ’bime dedi: Ben düşmanlarını ayaklarına basamak koyuncaya kadar sağımda otur”** (Mezmurlar 110:1). Oğul ağzından şöyle denilir: **“Rab ’bi daima önüme koydum; O benim sağımda olduğu için sarsılmam”** (Mezmurlar 16:8).

Sapık inançlara karşı savaşıp imanı savunan Kili-se adamlarının en ileri gelenlerinden biri de bu sapık inançları çürüten ve aşağıda özetlediğimiz ünlü Athanasius Yasa'sını çıkaran Aziz Athanasius'tur:

1. Kurtuluş isteyen her kişinin her şeyden önce Mesih Kilisesi'nin toplu imanına bağlanması gerekir.

2. Bu toplu iman, Üçlükte Tek bir Allah'a, Birlikte de Üçlüğe tapınmamızdır.
3. Ne öğeleri birleştirir, ne de özü ayırırız.
4. Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'tan her birinin birer ögesi vardır. Bununla birlikte Baba, Oğul ve Kutsal Ruh birlikte sonsuza dek tek Tanrılık ve eşit yüceliktir.
5. O, Baba olduğu gibi, Oğul ve aynı zamanda da Kutsal Ruh'tur.
6. Baba, yaratılmamıştır. Oğul yaratılmamıştır. Kutsal Ruh da yaratılmamıştır. Fakat üç yaratılmamış değil, "*tek yaratılmamış*" vardır.
7. Baba, sınırsızdır. Oğul sınırsızdır. Kutsal Ruh sınırsızdır. Fakat üç değil, "*tek sınırsız*" vardır.
8. Baba sürekli. Oğul sürekli. Kutsal Ruh sürekli. Fakat üç değil, "*tek sürekli*" vardır.
9. Baba'nın her şeye gücü yeter. Oğul'un her şeye gücü yeter. Kutsal Ruh'un gücü her şeye yeter. Fakat üç değil, tek "*her şeye gücü yeten*" vardır.

10. Baba Allah'tır. Oğul Allah'tır. Kutsal Ruh Allah'tır. Fakat üç değil, tek Allah vardır.
11. Baba Rab'dir. Oğul Rab'dir. Kutsal Ruh Rab'dir. Fakat üç değil, tek Rab vardır.
12. Nasıl Mesih İnancı'nın gerçeği bu öğelerin başlı başına Allah olduğunu kabul etmemizi emrediyorsa, aynı şekilde toplu din de "üç ilâh ve Rab'bin varlığı" görüşüne varmaktan bizi engeller.
13. O halde bizim üç değil; bir Baba'mız, üç değil; bir Oğul, yine üç değil; tek Kutsal Ruh'umuz var.
14. Bu Üçlük'te önceki-sonraki, daha büyük-daha küçük yoktur. Fakat bütün öğeler denk ve süreklidir.
15. Bu nedenle Üçlükteki Birliğe, Birlikte de Üçlüğe tapmamız gerekir.
16. Doğru iman, Rabbimiz İsa Mesih'in Baba'nın özünden Allah olduğuna, zamandan önce doğduğuna, anasının özünden de, o zamanda, doğmuş olduğuna iman etmek, ikrarda bulunmaktır.

17. O, her ne kadar Allah ve aynı zamanda insan ise de, iki değil, tek Mesih'tir. Tanrılığın bedene dönüşmesiyle değil, Tanrılığına insanlığı katarak insan olmuştur.

Birisi sorabilir: Ama bu gerçeğin temeli nedir? Sağlamlığın delili nedir? Tarihte, bu derece güç ve sağlamlığa nasıl erişti?

Yanıt: Birinci, daha doğrusu biricik temel Kutsal Kitap'tır. Çünkü kişi, düşünme ve inceleme gücü ne olursa olsun, Allah'ın bir duyuru ya da açıklaması olmaksızın Allah'ın doğasını bilemez. Üçlük hakkında, Kutsal Kitap'ın dışındaki felsefi düşünceler ve mantıksal polemikler, yine Kutsal Kitap'taki düşüncelerin "kıyas" yoluyla açıklanıp genişletilmesinden başka bir şey değildir. Konu, insanın karşısına çıkan sırların en zoru, en karmaşıklarından biri olduğu sürece elden başka ne gelir?

Kutsal Kitap'ın bildirdiği, her türlü çekişmeden uzak, Allah'ın doğasındaki "Birlik" kuşkusuz, soyut ya da basit bir birlik değildir. Kutsal Kitap da tanıklık ediyor ki, bu birlik, Mesih İnanlıları'nın iman ettikleri Kutsal Üçlüğün doğasını açıklayan kapsamlı bir birliktir.

Bu inancı Kutsal Kitap'ta inceleyenler ona iman etmişler, Kilise Yasaları'nda dile getirmişlerdir. Bu yasaların en ünlüsü İznik İman Kanunu'dur:

“Ben, tek Allah'a, her şeye gücü yeten, göğün ve yerin, görülen ve görülmeyen her şeyin yaratıcısı Baba'ya iman ederim. Yine iman ederim ki, İsa Mesih Allah'ın biricik Oğlu'dur. Zamandan önce doğmuştur. Allah'tan Allah, ışıktan ışık, gerçek Allah'tan gerçek Allah'tır. Doğmuş, yaratılmamıştır. Baba ile aynı öze sahiptir. Her şey O'nun aracılığıyla, biz insanlar için, kurtuluşumuz için oldu. Gökten indi, bakire Meryem'den Kutsal Ruh ile beden aldı ve insan oldu. Pontiyus Pilatus zamanında çarmıha gerildi. Acı çekti ve gömüldü. Üçüncü gün dirildi, göğe çıktı. Baba'nın sağında oturmaktadır. Ölülere ve dirileri yargılamak için yüceliği ile gelecektir. Krallığının sonu yoktur. Diriltici Rab, Baba ve Oğul'dan kaynaklanan, peygamberlerin konuştuğu Kutsal Ruh'a iman ederim. Tek, kapsayıcı ve Elçisel Kilise'ye inanırım. Günahların bağışlanması için tek vaftizi kabul eder, ölümlerin dirilişini ve gelecek zamanın yaşamını beklerim. Amin.”

Kutsal Kitap, “Allah'ınız Rab, tek Rab'dir. Ben Rab'bim, adım budur ve yüceliğimi kimseye ver-

mem” diyor ama, aynı zamanda Allah’ın toplu birliğini gösteren ayetleri de içeriyor. Bunlardan bir bölümünü daha önce sunmuştum.

Kutsal Kitap’ı incelediğimizde Allah’ın duymak, görmek, konuşmak, bilmek, istemek, sevmek gibi sıfatlarla da nitelendirildiğini görürüz. Zira Allah da bir kişidir ve bu sıfatlara sahip olan yaratıklarıyla arasında ilgi vardır. Bu sıfatların öncesizde, yani bu varlıklar yaratılmadan önce de varolduğu kesindir. Bunun anlamı, Allah’ın sıfatlarını öncesizde de kullandığıdır. Sıfatların kullanımı ise, ancak birden fazla akıllı varlık arasında olabilir. İşte bu gerçek, Allah’ın birliğinde üç ögenin varlığını gerektirir.

Mesih İnancı’nı derinlemesine inceleyen bir kişinin aşağıdaki gerçekleri bulacağından şüphe yoktur:

- a) Her öge, diğerinin sahip olduğu Kutsal sıfat ve ünvanlara sahiptir. Baba, Oğul ve Kutsal Ruh’tan her biri ibadet, onurlandırma ve güvene lâyıktır.
- b) Kutsal Yazı’da Oğul’un Tanrılığı, Baba’nın Tanrılığı kadar açıkça görülür. Mesih şöyle diyor: “...**Herkes Baba’yı onurlandırdığı gibi**

Oğul’u da onurlandırırsın...” (Yuhanna 5:23).

Mesih İnancı’nı incelediğimizde Kutsal Üçlüğün isimlerinin, bazılarının iddia ettiği gibi; yaratıcı, koruyucu, nimet verici biçiminde; Allah ile kulları arasındaki değişik ilişkileri simgeleyen ifadeler olmadığını görürüz. Aşağıdaki duyurular böyle bir sanıyı geçersiz kılar.

a) Baba, Oğul ve Kutsal Ruh’tan her biri, kendisi hakkında “*BEN*” diyor.

b) Onlardan her biri diğerine, hitap anında “*SEN*”, hazır bulunmadığı takdirde ise “*O*” der.

c) Baba Oğul’u, Oğul Baba’yı sever. Kutsal Ruh Oğul’a tanıklık eder ve O’nu yüceltir.

İşte yukarıda anlatılan kutsal gerçeklerin doğal bir sonucu olarak Mesih İnancılıları, bu büyük inançlarını dünyaya sunabilmektedirler. Bu inanç kısaca, Tek Allah ve Kutsal Üçlüğe inanmaktır.

Çokları, “*bu öğretiyi kavrayış gücümüzün üstünde*” diyebilir. Ancak bu, ne Mesih İnancı’nı, ne de dinsel-bilimsel gerçekleri yıkar. Kısır akıllarımızın, “*neyin mümkün olduğu, neyin mümkün olmadığı*” gibi kavrayışımızın üstündeki şeyleri

ölçmek için yaratılmadığını itiraf etmemiz gerekir.

ÖGELERİN BİRLİĞİ

A - Tanrılıkta

Baba'nın Babamız Allah Olduğuna İlişkin Kutsal Bildiri:

“Rab’bimiz İsa Mesih’in kendisi ve bizi sevmiş olup lütfuyla bize sonsuz cesaret ve sağlam bir umut vermiş olan Babamız Tanrı...” (2. Selanikliler 2:16).

Oğul’un Öncesiz Allah Olduğuna İlişkin Duyuru:

“...Oğul için şöyle diyor: Ey Tanrı! Tahtın sonsuzluk boyunca kalıcıdır ve adalet asası senin egemenliğinin asasıdır” (İbraniler 1:8).

Kutsal Ruh’un Bizzat Allah Olduğuna İlişkin Bildiri:

“...Hananya, nasıl oldu da, şeytana uydun? Kutsal Ruh’a yalan söyleyip tarlanın parasının bir kısmını kendine sakladın...” (Elçilerin İşleri 5:3-4).

B - Rab Sözcüğünde

Baba'nın Rab Olduğuna İlişkin:

“O anda İsa Kutsal Ruh'tan coşarak şöyle dedi: 'Baba, göğün ve yerin Rab'bi...' ” (Luka 10:21).

Oğul'un Rab Olduğuna İlişkin:

“Tanrı'nın herkesin Rab'bi olan İsa Mesih aracılığıyla esenliği müjdeleyerek İsrail oğullarına ilettiği bildiriden haberiniz vardır” (Elçilerin İşleri 10:36).

Kutsal Ruh'un Rab Olduğuna İlişkin:

“Rab Ruh'tur ve Rab'bin Ruh'u neredeyse orada özgürlük vardır” (2. Korintliler 3:17).

C - Öncesizlikte

Baba Öncesizdir:

“...O diri Allah'tır. Sonsuza dek kalıcıdır...”
(Daniel 6:26).

Oğul Öncesizdir:

“Var olan, var olmuş ve var olacak olan, gücü

her şeye yeten Rab Tanrı diyor ki: Alfa ve Omega ben'im” (Vahiy 1:8).

Kutsal Ruh Öncesizdir:

“Öyleyse sonsuz Ruh aracılığıyla kendini lekesiz olarak Tanrı'ya sunmuş olan Mesih'in kanının, diri Tanrı'ya kulluk edebilmemiz için vicdanınızı ölü işlerden temizleyeceği ne kadar kesindir!” (İbraniler 9:14).

D - Her Zaman Her Yerde Bulunmak

Baba:

“Her şeyin üzerinde, her şeyle ve her şeyde olan herkesin Tanrı'sı ve Baba'sı birdir” (Efesliler 4:6).

Oğul:

“Nerede iki ya da üç kişi benim adımla toplanırsa, ben de orada, onların arasındayım” (Mat-ta 18:20).

Kutsal Ruh:

“Senin Ruh'undan nereye gideyim? Senin yüzünden nereye kaçayım? Göklere çıksam orada-

sın, ölümler diyarında yatağımı sersem, işte, oradasın. Seherin kanatlarını alsam, denizin sonlarına konsam; orada da elin bana yol gösterir...”
(Mezmurlar 139:7-10).

E - Tapınmaya Lââyık Olmak

Baba:

“Ama içtenlikle tapınanların Baba’ya ruhta ve gerçekte tapınacakları saat geliyor. İşte o saat şimdidir” (Yuhanna 4:23).

Oğul:

“Öyle ki, İsa’nın adı anıldığında göktekiler, yerdekiler ve yer altındakilerin hepsi diz çöksün ve her dil, Baba Tanrı’nın yüceltilmesi için İsa Mesih’in Rab olduğunu açıkça söylesin”
(Filipililer 2:10-11).

Kutsal Ruh:

O imanlıları tapınmaya hazırlar. *“Bunun gibi, Ruh da güçsüzlüğümüzde bize yardım eder. Nasıl dua etmemiz gerektiğini bilmeyiz, ama Ruh’un kendisi sözle anlatılamayan iniltilerle bizim için aracılık eder”* (Romalılara 8.26).

F - Gerçeklik Sıfatında

Baba Gerçektir:

“Onları, gerçeikle kutsal kıl. Senin sözün gerçektir” (Yuhanna 17:17).

Oğul Gerçektir:

“Ben de Baba’dan dileyeceğim ve O, sonsuza dek sizinle birlikte olsun diye size başka bir Yardımcı, Gerçeğin Ruhu’nu verecek. Dünya O’nu kabul edemez. Çünkü, O’nu ne görür, ne de tanır. Siz O’nu tanıyorsunuz, çünkü O aranızda yaşıyor ve içinizde olacaktır” (Yuhanna 14:16-17).

Baba Sevgidir:

“...Beni sevdiğiniz ve Baba’dan çıkıp geldiğime iman ettiğiniz için Baba’nın kendisi sizi seviyor” (Yuhanna 16:27).

Oğul Sevgidir:

“Size buyurdularımı yaparsanız, benim dostlarım olursunuz. Artık size kul demem. Çünkü kul, efendisinin ne yaptığını bilmez. Size dost

dedim; çünkü, Babam'dan bütün işittiklerimi size bildirdim” (Yuhanna 15:14-15).

Kutsal Ruh Sevgidir:

“Çünkü, Tanrı bize korkaklık ruhu değil; güç, sevgi ve özdenetim ruhu vermiştir” (2. Timoteos 1:7).

G - Kutsallıkta

Baba Kutsaldır:

“...Kutsal Baba, onları bana verdiğin kendi adınla koru ki, bizim gibi bir olsunlar” (Yuhanna 17:11).

Oğul Kutsaldır:

“Melek O’na şöyle cevap verdi: ‘Kutsal Ruh senin üzerine gelecek, en Yüce Olan’ın gücü senin üstüne gölge salacak. Bunun için doğacak olana Kutsal, Tanrı Oğlu denilecek” (Luka 1:35).

Kutsal Ruh Kutsaldır:

“Tanrı’nın Kutsal Ruh’unu kederlendirmeyin. Kurtuluş günü için o Ruh’la mühürlendiniz” (Efesliler 4:30).

X

İTİRAZLARA YANIT

A - Oğul'un Tanrılığına İtiraz

Birisi kalkıp Mesih'in Tanrılığına itiraz edebilir, bu itirazını Mesih'in aşağıdaki sözleriyle güçlendirmeye çalışabilir: *“Çünkü, kendi isteğimi değil, beni gönderenin isteğini yerine getiririm...”* (Yuhanna 6:38).

Böyle bir itirazda bulunana şunu deriz: Bu ifadeler Baba ile arasındaki bağ bakımından, Mesih'in Tanrılığını geçersiz kılmaz. Allah'ın ikinci ögesinin bedene girmesi, Kurtulmalık işinin gereklerinden birisidir. Mesih kendisini bir Kurtulmalık olarak sunmak suretiyle, kutsal istemi gerçekleştirmiştir. Bu kutsal işi bitirdikten sonra göğe, yücelere çıkan Mesih, tüm yönetim ve yetkilerden, tüm güç ve egemenliklerden, yalnız bu çağda değil; gelecek çağda da anılan tüm adlardan üs-

tündür. Tanrı her şeyi O'nun ayakları altına serip O'na bağı kıldı. O'nu bütün varlıkların üzerinde baş olmak üzere, O'nun bedeni ve her şeyi her yönden dolduranın doluluğu olan İmanlılar topluluğuna verdi (Efesliler 1:21-23).

Elçilerin öğretisinden anlıyoruz ki, “*Kurtarma*” işi, kurtarıcının insan olmasını gerektirmiştir. Çünkü O, bu yolla kendilerini kurtarmaya geldiği kişilerin doğasına ortak olacaktır. Yine kurtarma işi, kurtarıcının günahı yenip yetkisine inanan her kişiyi kurtarabilmesi için sonsuz güç sahibi bir Allah olmasını zorunlu kılmıştır. Kutsal Kitap'ı inceleyen herkes, Yaratılış bölümünden, son bölüm olan Vahiy'e kadar, bu Kurtarıcının gölgelelerini izleyebilir. Araştıran bir kişi, Kurtarıcı'yı kimi kez “*zaman dolunca Oğulluk hakkını alalım diye, yasanın yönetiminde olanları kurtarmak için gönderdiği, kadından doğan Oğlu*” (Galatyalılara 4:4) olarak, kimi kez de seçtiklerinin tapınma merkezi ve iman konusu olan bir Allah olarak görür. Mesih, olağanüstü bir kişidir. Zira O, hem Allah, hem de insandır. Bedene girmesinden önceki dönemlerde, peygamber rüyetleri (görüm / vizyon), bu olağanüstü kişi ile doludur. Yeşaya peygamber, O'nun bedene girişinden,

Tanrı'nın en büyük işareti olarak söz eder: **“Bunun için, ...kız gebe kalacak ve bir oğul doğuracak. O'nun adını İmmanuel koyacak”** (Yeşaya 7:14). **“İmmanuel, ‘Allah bizimle’ demektir”** (Matta 1:23). **“...O'na Olağanüstü Öğütçü, Her Şeye Gücü Yeten Allah, Sonsuzluk Baba'sı, Esenlik Başkanı, denilecektir”** (Yeşaya 9:6).

B - Kutsal Ruh'un Tanrılığına İtiraz

Bazıları, **“Kutsal Ruh,”** derler, **“öge değildir. O yalnızca, Tanrı'nın evrende ve insanların kalplerinde etkinliğini gerçekleştirmek için başvurduğu gücüdür.”** Ancak, Kutsal Kitap metinleri, Kutsal Ruh'un yalnızca içimizde etkinlik gösteren kutsal bir güç değil; aynı zamanda, bir **“kişi”** olduğunu vurgular. Çünkü ögelikten ayrı bir güce kutsallık, gerçeklik ve bilgelik nitelikleri verilemeyeceği gibi, böyle bir gücün hitapta bulunması ya da kendisine hitap edilmesi de mümkün değildir.

Mesih'in vaftizi hakkında şöyle denir: **“...O anda gökler açıldı ve İsa, Tanrı'nın Ruh'unun güvercin gibi inip üzerine konduğunu gördü. Göklerden gelen bir ses de şöyle dedi: ‘Sevgili Oğlum budur. O'ndan hoşnudum’** (Matta 3:16-17).

Bu ayet, üç ögenin varlığını gösterir. Şöyle ki; Kutsal Ruh, gökte konuşan Baba'nın katından yeryüzündeki Oğul'a inmiştir. Mesih'in öğrencilerine, başka bir Yardımcı vaat etmesi ve elçilerin, *"Biz Mesih ile tek Ruh'ta Baba'ya gideriz"* demeleri bu kabildendir.

Tanrı'nın Kitabı'nı inceleyen herkes, *"Kutsal Ruh'un yalnızca kutsal bir güç"* olduğu görüşünün geçersizliğini gösteren birçok ayetle karşılaşır: *"Kilise'ye tek Ruhla birçok bağışta bulunuldu."* Kutsal Ruh, yalnızca bir güç olsaydı, bu bağışlardan biri olması gerekirdi. Aşağıdaki ayetler de inancımızı desteklemektedir.

"İsa, Ruh'un gücü ile donanmış olarak Celi-le'ye döndü..." (Luka 4:14).

"...Tanrı'nın, Nasıralı İsa'yı nasıl Kutsal Ruh'la ve kudretle meshettiğini biliyorsunuz" (Elçilerin İşleri 10:38).

"...Kutsal Ruh'un gücü ile, ümitle dolup taşmanız için iman yaşamınızda sizi tam bir sevinç ve esenlikle doldursun" (Romalılar 15:13).

"...Harikalar yaratan güçle, Kutsal Ruh'un gücüyle..." (Romalılara 15:19).

“...Ruhun ve gücün kanıtıyla...” (1. Korintliler 2:4).

Karşı çıkanlar itirazlarında haklı olsalar, yukarıdaki ayetleri şöyle anlamamız gerekecek: *“İsa gücün gücü ile Celile’ye döndü.”* Böylesine bir saçmalığı sağduyu kabul edemez.

C - Üç Öge İnancına İtiraz

Şu soru sürekli ortaya atılır: Tek Allah’ın özünde ögelerin çokluğuna ilişkin kanıtınız nedir? Yanıt: Allah’ın birliğinin Kutsal Kitap’ta açık bir biçimde görülmesi, evrenin Allah’ın bir benzerini barındıramayacağı gerçeğini kabul etmek, Allah’ın özde tek, üç ögede bulunmasını kesinlikle engellemez.

Buna kanıt olarak, Kutsal Kitap’tan ayetler gösterebiliriz. Örneğin, Eski Antlaşma’da Allah için kullanılan ad, çoğul kalıbındaki *“Elohim”* sözcüğüdür. Yine bu ada bağlı sözcük ve taşıdığı zamir de çoğuldur. Bunu en açık biçimde Tesniye 6:4 de görüyoruz: **“Dinle Ey İsrail: Allah’ımız RAB, bir olan RAB’DİR.”** Örneğin, bu ayetteki *“Allah’ımız”* sözcüğü, konu Rab’bin birliği olmasına karşın çoğul kalıbındadır. Yüce adın çoğul olarak

geçtiği başka ayetler de vardır: “... **Öz benzeyişi-mize göre insan yapalım**” (Yaratılış 1:26).

- “**İşte adam... bizden biri gibi oldu**” (Yaratılış 3:22).

- “**Gelin inelim... onların dilini karıştıralım**” (Yaratılış 11:7).

- “**Kimi göndereyim, bizim için kim gidecek?**” (Yeşaya 6:8).

Bazıları, “Allah, bununla kralların adetinde olduğu gibi kendisini yüceltmeyi amaçladı” diyor. Ancak, “...işte adam, ...bizden biri gibi oldu” ayeti bu iddiayı geçersiz kılar. Zira ifadenin içeriği konuşan bir kişi ile dinleyicilerin varlığına işaret ediyor.

Üçlük İnancı'nın sırrı, kavrayışımızın üzerinde olabilir. Ancak bu, O'nu reddetmemizin nedeni olamaz. Birçok kutsal duyuruyu anlamak gücümüzün üzerindedir. Örneğin, Allah'ın öncesiz, nedensiz oluşu, aynı anda her yerde bulunması, öncesizden sonsuza dek bütün olanı biteni bilmesi gibi.

Yukarda da vurguladığımız gibi, Üçlük İnancı, gerçekten kavrayışımızın üstünde de olsa, birliğe

aykırı değildir. Bu inançta, bizi onu reddetmeye veya akıl ve iman bakımından imkânsız bir şeymiş gibi yorumlamaya sevk edecek hiçbir şey yoktur. Çünkü o üç ilâhın varlığı demek değildir.

Üçlük öğretisinin Mesih İnancı'na herhangi bir yararı var mı, diye sorulabilir. Üçlük İnancı'nın yararı, Kutsal Kitap'ta geçen diğer önemli öğretilerin açıklanmasında ortaya çıkar. Örneğin:

a) O Tanrılığı yüceltir, O'nun üstünlüklerini açıklar. Üçlüksüz bir “birlik” Tanrılığı dar bir çerçeveye hapseder, O'nu her türlü sevgi ve mutluluk anlamından ayırır. Bize göre, öğelerin birbirlerine danışmaları, aralarında karşılıklı sevginin bulunması Tanrılıktaki öncesiz mutluluğun tüm gereklerini sağlar.

b) Üçlük, Allah'ın kendisini insanlığa gösterme aracıdır. Baba, Oğul ve Kutsal Ruh, tek özden tek Allah'tır. Oğul, Allah'ı kusursuz bir biçimde tanır. O'nu en iyi şekilde bildirebilir. Kutsal Ruh da Tanrılığın özündendir. Bu nedenle Tanrılığı insanların ruhlarına duyurabilir.

İşte bu üç öge aracılığı ile Allah yaratıklarına yaklaşır. Bu yaklaşma olmaksızın Allah, kavrayışımıza kapalı, bizden kopuk olur.

c) Üçlük tüm gerekleri ile kurtarma işini tamamlamada Allah'ın aracıdır, ikinci öge bedene girmiş, günahlarımızı silmiş, hakkımızda şefaatte bulunmuş, barıştırma ve kurtarma planını hazırlamıştır. Elçi bu gerçeği şöyle bildirir: “...**Tanrı, insanların suçlarını saymayarak dünyayı Mesih'te kendisiyle barıştırdı...**” (2. Korintliler 5:19). Üçüncü öge Kutsal Ruh hakkında da aynı şeyler söylenir. O kalplerimizi yeniler, akıllarımızı aydınlatır ve bizleri Allah'ın huzuruna girmek için kutsar.

Gerçekten de ögeler olmaksızın, Allah, hem Kurtarıcı, hem de Yargıç olamaz. Oysa günahlının şeriatın lanetinden kurtarılabilmesi için, bu üç sıfatın bir arada olması gereklidir.

d) Üçlük, Allah'ı sevgi bağlılığı ve aile sıcaklığı konusunda insan yaşamı için bir örnek olarak sunar. Babalığın gerçekliğini birinci ögede, Oğulluğun gerçekliğini ise ikinci ögede buluruz. Bu, insanlar arasındaki Baba-Oğul bağının değerini yüceltir.

Tanrılığı her türlü sevgi duygusundan soyutlamamız durumunda Allah, onunla aramızda sertlik ve zorbalık duvarının bulunduğu bir “*Cebbar*”a dönüşecektir.

Yarışma

Değerli okuyucu,

Bu kitapçığı dikkatle okuduysan aşağıdaki sorulara kolaylıkla cevap verebilirsin. Bu soruların yarısından fazlasını doğru cevaplandırırsan, yayınlarımızdan birini adresine hediye olarak yollayacağız.

1. Sana göre, Kutsal Kitap'ta Muhammet'in peygamberliğine ilişkin bir işaretin bulunmaması, Müslümanların hemen hepsinin bu kitapların tahrif edilmiş olduğunu iddia etmeleri için yeterli sebep midir?
2. Mesih'in Kuran'daki özellikleri nelerdir?
3. Kuran'ın sözünü ettiği, fakat İncil'de geçmeyen Mesih'in mucizeleri nelerdir?
4. Sana göre İslâm hangi nedenlerden ötürü Allah'ın Mesih'in Babası olduğunu reddetmiştir?

5. İslâm'ın, Mesih'in Tanrılığına karşı öne sürdüğü görüşler nelerdir? Bu görüşlerde Mesih'in Tanrılığını geçersiz sayabilmemiz için yeterli kanıt var mıdır?
6. Görüşlerinde, Mesih'in Tanrılığını reddeden İmam Râzi'ye ne cevap verirsin?
7. Mesih'in yalnızca kul olduğunu söyleyen İslâmî görüşe karşı ne dersin?
8. Özetle Kutsal Kitap'ın Mesih'in Tanrılığına ilişkin içerdiği kanıtlar nelerdir?
9. Mesih, İncil'de Tanrılığını açıkladı mı? Buna tanıklık eden ayetleri belirt.
10. Kutsal Kitap'ta (Eski ve Yeni Antlaşma) Mesih'in Tanrılığına ilişkin, elçi ve peygamber sözlerinden oluşan delillerin nelerdir?
11. Mesih insanlardan, Baba'yı yücelttikleri gibi kendisini de yüceltmelerini istedi mi?
12. Ariuscular ve Gnostiklerin Mesih'in Tanrılığını geçersiz kılmak için öne sürdükleri görüşleri nasıl çürütürsün?

13. Mezmurlar'da Oğul'un Tanrılığını bildiren bir ayet var mıdır?
14. Kişisel olarak Allah'ın üç ögede bulunduğu gerçeğini nasıl açıklarsın?
15. *“Kutsal Üçlük Allah'a ortak koşmaktır”* diyenlere ne cevap verirsin?
16. Kutsal Üçlük İnancı'nın Kutsal Kitap'ta kökleri var mıdır?
17. Üçlü Birliğin görüldüğü bir Kutsal Kitap ayeti belirt.

**Diğer yayınlarımızdan birini
ücretsiz edinmek isterseniz:**

The Good Way • P.O.Box 66 • 8486 Rikon • Switzerland

www.the-good-way.com

